

Szitakötő

Kígyó bújócska
Egy csokor virágnév
Tiltott övezet
A kelekótya postás
Lelkek kertjei

Különleges állatok kertje
Az Édenkert legendája
Gyom vagy nem gyom?
Nézzük együtt ...
Henri Rousseau képeit!

A KERT KÖZEPÉN

<i>Incedy Tamás</i> > KÜLÖNLEGES ÁLLATOK KERTJE	1	Nézzük együtt... HENRI ROUSSEAU KÉPEIT!	24
<i>Vibók Ildi</i> > KÍGYÓ BÚJÓCSKA	2	<i>Kapitány Máté</i> > AZ ÜREG	26
<i>Centauri</i> > A KERT, AMINEK NINCS KÖZEPE	4	<i>Kovács Zoltán Tibor</i> > A KELEKÓTYA POSTÁS	28
<i>Smelka Sándor</i> > ÉPÍTS KERTET!	6	<i>Reszler Gábor</i> > AZ ARANYKALITKA KASTÉLYKERTJE	30
<i>Kelemen Tamás</i> > A BÖLCSSELŐ BÖLCSEVŐ FA	8	<i>Parapatics Andrea</i> > EGY CSOKOR VIRÁGNÉV	32
<i>Szigeti Zoltán</i> > GYOM VAGY NEM GYOM?	10	<i>Kovácsné Tanács Viktória</i> > MIÉRT NEM ESZI A MAGÁÉT	34
<i>Bene Zoltán</i> > TILTOTT ÖVEZET	12	<i>Kovács Jolánka</i> > SÁRGADINNYE, GÖRÖGDINNYE	36
<i>MaKó Ágnes</i> > A BUNKER	14	<i>Hőnyi E. Katalin</i> > LELKEK KERTJEI	38
<i>Szirmai Panni</i> > TITKOS KERT A FŐVÁROSBAN	16	<i>Z. Karvalics László</i> > A SZÁMÍTÓGÉPEKTŐL A SZÖKÖKUTAKIG	40
REJTÉLYEK KERTJE	17	<i>Pánti Irén</i> > AZ ÉDENKERT LEGENDÁJA	42
<i>Szabó Attila</i> > VOLT EGYSZER EGY BOLOND KERTÉSZ	18	<i>Hollós Máté</i> > A MUZSIKA KERTJE	44
<i>Búth Emília</i> > MANÓ-TÁNC	20	<i>Varga Zoltán Zsolt</i> > KEREKERDŐ KÉT KERTJE	46
<i>Haász János</i> > MAMÁÉK, A KERT	20	<i>Polgár Teréz Eszter</i> > VAKONDVÁR	borító3
<i>Vörös István</i> > KERTI KÖR	21	SZITAKÖTŐ IRODALMI KALANDTÁBOR	borító4
<i>Fecske Csaba</i> > KISKERT	21	illusztrációk > <i>Macsinka Zsolt, Láng Anna, Török Eszter,</i>	
<i>Victor András</i> > SZENT MARGIT KERTJE	22	<i>Kiss Lou, Pap Kata, Moldován Mária, Benedek Virág</i>	

Szerkesztők > *Horgas Judit, Levendel Júlia*
 Grafikai tervezés > *René Margit, Pákozdi Ferenc*
 Főmunkatárs > *Szirmai Panni*
 Olvasószerkesztő > *Bognár Anikó*
 Kiadja > *a Liget Műhely Alapítvány*
 Szerkesztőség címe > 1122 Budapest, Kissvábhegyi út 4-6.
 E-mail > info@szitakoto.com
 Internet > ligetmuhely.com/szitakoto-folyoirat

Partner > *Füvészkert*
 Nyomdai kivitelezés > *Keskeny és Társai 2001 Kft.* | ISSN 1789-4972
 Terjeszti > *a Lapker Zrt*
 Előfizethető > közvetlenül a kiadónál, a hírlapkézbesítő
 postahivataloknál és a HELIR-nél (1089 Budapest, Orczy tér 1.)
 Előfizetési díj egy évre > 3780 Ft | Megjelenik negyedévente

A KERT KÖZEPÉN

Különleges állatok kertje

Volt egyszer egy magas kőfal szegélyezte hatalmas kert a különleges állatok számára. Abban a kertben háborítatlanul és nagy békeességben élt együtt a nyávogó kutya, a röfögő, háromszárnyú sirály, a pöttyös, ciripelő oroszlán és a többi ilyesféle állat.

Egy reggel a különleges állatok arra lettek figyelmesek, hogy van valami a kertjük közepén, ami korábban nem volt ott. Gömbölyű és mozdulatlan. Az állatok óvatosan a közelébe merészkedtek, és megszaglászták. Az új jövevény meg sem moccant.

- Alszik - brekegte a kakas tudálékosan, és pördült egyet a kacsalábán, mint mindig, amikor izgatott volt.

- De mi ez? - kérdezte a denevér mekegve, és közben fel-le ugrott a szemöldöke.

- Ez egy úgynevezett Lzé - kelepelt a göndör tigris.

- Szerintem meg egy Miacsuda - cincogta a kardfogú zsiráf.

- Nekem inkább amolyan Hogyishívjáknak tűnik - hápogott a sárga elefánt.

Így vitatkoztak napnyugtáig, míg belefáradtak.

- Az a helyzet - vakkantotta a lassú gepárd -, hogy egyikünk sem tudja, mi a fene ez.

Egy darabig mindenki csak bólogatott. Végül a szögletes mormota törte meg a csendet nyerítve.

- De akkor miért a mi kertünkben alszik?! Semmi keresnivalója itt! Dobjuk ki!

Erre már a zebracsíkos bagoly is megszólalt, természetesen most is brummogva.

- Először nézzetek magatokra, aztán meg a körülöttetek állókra! Ha van, amit még a mi díszes társaságunk sem látott soha, annak egész biztosan különlegesnek kell lennie, és ebben a kertben a helye.

Mind belátták, hogy a bagolynak igaza van. Többet nem foglalkoztak a kert közepére pottyant gumilabdával.

Kígyó bújócska

MACSINKA ZSOLT rajzai

Az egész ügy Hettivel kezdődött. Hetti, a király-pitonunk egy óriáskígyó, vagyis nincs méregfoga. Mérgekígyók nem lakhatnak nálunk, mert a mamám szerint az ember vagy gyerekeket tart, vagy veszélyes állatokat, és ő minket választott. De szerencsére óriáskígyóink lehetnek, és mindenféle siklónk is, mert azok között is van, amelyik nem méreggel vadászik, hanem öleléssel.

Hetti kalandkígyó, ami azt jelenti, hogy nem olyan könnyű találkozni vele, mert általában szökésben van, és előbb meg kell keresnünk, és

csak azután gondoskodhatunk róla. Persze vannak kedvenc bújóhelyei, főleg a gyerekszobában, de néha újabbakat keres, mert nem a szokások rabja.

Most arról a hosszú szökésről mesélek, amikor egy egész héten át nem találtuk sehol, úgyhogy már nemcsak Zozóért aggódtunk, aki papagáj és szabadon él, és ha a szőnyegen totyog, pont úgy néz ki, mint egy nagyon éhes piton kedvenc vacsorája, hanem Hettiért is, hátha kiszökött a házból, meg a szomszéd nénikért is, hátha ők találják meg. Papa szerint minél többet tudunk

egy állatról, annál könnyebb megtalálni, ezért összeszedtük, mit tud Hetti, meg mit nem.

Tiszta sor volt, hogy egy szökött kígyónál hívogatással nem megyünk semmire, mert nem kutya, hogy szót fogadjon, és nem is papagáj, hogy legalább halljon minket, hanem kígyó, és a füle - töksüket. Bár a tudósok nemrég kitalálták, hogy a kígyó az állkapcsával hall, mi azt reméltük, Hetti erről még nem értesült.

A látásával kezdtük. Néztél már farkasszemet kígyóval? Ha még nem, most szólok, ne menj bele a játékba, úgylis ő győz. Nem is tud pislogni, mert az alsó meg a felső szemhéja összenőtt. Mintha csukva tartanád a szemed, és mégis látnál, csak nem valami jól. Viszont némelyikük, így a királpitonok is, nagyon kicsi hőmérséklet-különbséget is észrevesznek, mintha hőkamerán keresztül látnák a világot. Ez jól jön esti vadászatoknál. A mi szökevényünk is alkonyatkor aktív, napközben meg szívesebben bujkál valami nyugis helyen.

A szaglása egészen különleges: nemcsak az orrával szimatol, hanem a nyelvével is, amit még csukott szájjal is ki tud nyújtani, és úgy nyalint ki vele illatokat a levegőből, mint mi a tölcsérből a fagyit.

Mivel az egész hasával a földre simul, és minden kis rezdülést megérez, Hetti sokkal előbb észreveszi, hogy jövünk, mint mi őt, és ez nem könnyíti meg a dolgunkat, de reményt ad, hogy a szomszéd nénik sem találtak még rá, ha mégis hozzájuk költözött be. Mert nagyon úgy nézett ki, hogy tőlünk kiköltözött.

Mami azt javasolta, ha átmegyünk a szomszédba szétnézni kígyóügyben, legyünk tapintatosak, hiszen a legtöbben nem rajonganak a kígyókért, pláne a hívatlanokért. Ezen kicsit csodálkoztam.

A mi családukban ugyanis mindenki nagyon örülne, ha találna egy meglepetéskígyót, de Mami szerint a legtöbb ember nem ismeri a hüllőket, és nagyon fél tőlük, vagy legalábbis nem szereti őket. Szegényekről elterjedt, hogy gonoszak meg bajkeverők.

Arra gondoltam, sokan talán azért nem szeretik a kígyókat, mert sok mindent másképp csinálnak, mint az emberek. Például gyorsan és ügyesen közlekednek, pedig nincsenek végtagjaik. Nagyon régen még voltak, de már csak néhány óriáskígyónál látszanak két kis karom formájában, és a mozgáshoz nem ezeket, hanem a szuperizmaikat meg a hasi pikkelyeiket használják. Aztán inkább szeretnek bujkálni, mint szem előtt lenni, és a társasági életért sem rajonganak.

De a legtöbben a mérgekígyóktól rettegnek, ami persze érthető, hiszen tényleg vannak közöttük cudar veszélyesek is, akár ötcentis méregfoggal, de mi azokkal csak az állatkertben találkozhatunk, vagy egy világ körüli utazáson, ha mázlink van. A kígyóméreg nagyon hasznos, és nemcsak a kígyóknak, hanem az embereknek is. Gyógyszerek készülnek belőle. A kígyók a betegségeket terjesztő rágcsálókat is ritkítják.

Aztán kiderült, hogy a konyhaszekrény mögé vette be magát, ami sajnos, beépített. Papa szétszerelte, hogy végre visszaköltöztethessük a szökevényt a saját helyére, és közben azon morfondírozott, hogy tarthatnánk néhány kígyász sást vagy vaddisznót, mert akkor kevesebb kígyó mászkálna szabadon a házban. De ezen mindannyian neveltünk, mert tudjuk, hogy Mami most nem szeretne több állatot a házba, Papa meg szereti a kígyókat. És ez jól van így. VIBÓK ILDI

A kert, aminek nincs közepe

Azt hihetnénk, nincs a kertben semmi különös. Bármerre járunk, sokszor még a városokban is kerteket látunk a házak körül. Vidéken jószereivel nincs is ház kert nélkül. Régebben elsősorban a gazdák ellátása volt a célja, így nagy része zöldség- vagy gyümölcskert volt. Az újkori kert inkább pihenésre, kikapcsolódásra, grillezésre használt helyszín, zöld gyepel, bokrokkal, fákkal. Az ember itt közelebb kerülhet a természethez anélkül, hogy kirándulni menne. Árulkodó, hogy a kert az „elkerít” szóra utal, vagyis a kert jelentése: „elkerített terület”.

Az ember szeret mindent darabokra bontani, talán mert így könnyebb birtokolni. Az egész világot feldaraboljuk. Először országokra. Néhol az egyes országok határai olyan egyenesek, mint a kertek kerítései. Voltak és vannak országok és birodalmak, amelyek falakkal és kerítésekkel vették körbe magukat, mintha országuk hatalmas kert volna. Az országokon belül is

parcellákra osztottunk fel mindent. Nézzétek meg Európát műholdképeken! Látni fogjátok, hogy a mezőgazdasági területek szabályos négyzetekből, téglalapokból állnak, melyeket utak és vasútvonalak szabdalnak további darabokra. A feldarabolás legkisebb egysége ma a kert.

Nézzétek meg a területeket, ahol a természet érintetlen maradt! Ott nem találunk ilyen szabályos alakzatokat, ott minden csupa átmenet és átjáró. Vajon az igazi természettel találkozunk egy dróttal, falakkal körbevett területen?

Azt hihetnénk, hogy igen, hiszen fák, madarak, katicák vannak benne. Csakhogy a legtöbb kert nem felel meg a természetesség legalapvetőbb feltételeinek sem. Ilyen az átjárhatóság és hogy minden elem egyben kapocs is. Kapcsolódik a következő elemhez, ahogy a fához kapcsolódnak a gombák, gombákhoz rovarok, rovarokhoz madarak, és a kapcsolódások sokasága térben és időben szinte végtelen. A hagyományos kertek többsége ezeket a kapcsolódásokat megszakítja.

Ma a kertek közepén nem a természet, hanem az ember áll. Aki nem tekinti udvarát a nagyobb egység részének, pusztán tulajdonának, ahol időnként fák és madarak között lehet. De a kert ebben a formában csak a természet paródiája. Sőt, minden kert kicsi börtön, ahonnan

élőlények sokasága akkor sem szabadulhatna, ha akarna.

Az állatok és növények a maguk számára a lehető legmegfelelőbb alakítják a környezetüket. A mai kertekben erre nincs lehetőség. Az ember mindent kézben tart, füvet nyír, gyomot irt, mérgez, metsz, és ahelyett, hogy a lehető legnagyobb teret engedné a körötte élő állat- és növényfajoknak, a szemének kedves vagy a konyhájában fontos növényeket ültet.

Ma már látjuk: nem sok jóra vezet, ha mindig az embert tesszük a középpontba. Gondoljatok a klímaváltozásra: úgy tűnik, az emberi önzés súlyosan fenyegeti az egész bolygót. Máshogy kell gondolkoznunk, élnünk és kertészkednünk. Az új kerteknek szabadnak kell lenniük! Szabadságot kell biztosítani a benne élő növényeknek és állatoknak, és ahol lehetőség van rá, kapcsolódnia kell a környezetéhez. Vagyis nem elválasztania kell egy területet a többitől, hanem összekötnie. Talán új nevet is adhatnánk az ilyen kerteknek – jobb volna, ha kertek helyett ligeteket találnánk mindenütt.

Talán azt gondolod, mondani bármit lehet. Igazad van. De nem a levegőbe beszélek. A saját kertemet már húsz éve így alakítom. Az én kertemnek nincs közepe. Foltokból, fák gyűrűiből s fajok sokaságából áll, és lassan a

tágabb környék erdőivel, mezőivel is összenő. Ma már olyan madárfajok élnek benne, amelyek a háborítatlan vadon fajai, a búbos cinegétől a lappantyúig. Gyakran hallhatsz arról, mit kellene tenni a globális felmelegedés ellen. Sokan arra várnak, hogy a politikusok és nagyvállalatok majd észbe kapnak, és megoldják a problémát. Várakozás helyett érdemes azon gondolkodni, ki mit tehet. Az egyik megoldás a kert. Én annyi fát ültettem, hogy 13 év alatt a kertem 5 fokkal lett hűvösebb. Míg a hóhullámok idején a legtöbb helyen nehéz megmaradni, nálam kellemes az idő.

Bár sokat alakítottam a kertemen, mindig figyeltem a magoncokra. Ha valahol facsemete dugta ki a fejét, megjelöltem, és kaszáláskor kikerültem. Így közel 1000 fával lettem gazdagabb. Húsz éve nem volt erdőm. Most van egy fiatal égeresem, amiben a szarvas is szívesen pihen meg.

Amit csak lehet, visszaadok a természetnek. Bizonyos időszakokban nem is járom egyes részeit, hogy ne zavarjam az ott élő állatokat. Persze, az én kertem igen nagy, megtehetem, de bármely kert működhethet úgy, hogy ne mi legyünk a közepén, hanem a természet. Az ilyen kertet arról lehet felismerni, hogy nincs is közepe.

CENTAURI

Építs kertet!

Mondtam anyának, hogy én is szeretnék olyan okostelót, mint amelyet Ádámnak vettek a szülei. Van rajta egy tök menő alkalmazás, amivel kertet lehet építeni. Ültethetsz fákat, zöldségeket. Anya erre azt mondta, hogy megbeszélhetjük, de előtte fogjam meg a gereblyét, és egyengessük el a földet. Ádám telóján is van ilyen: kiválasztod az eszközt, és máris kapálhatsz, gereblyézhetsz meg amit akarsz. Mondtam anyának, hogy Ádám meg is mutatta az első termését, éppen matekóra előtt takarította be a répáit. Anya csak bólogatott, és azt kérte, hogy hozzam ide a vetőmagot a kertkapuból.

Azt is elmeséltem anyának, hogy a kertés játékban be lehet állítani a madárcsivitelést is. Minél szebb a kerted, annál szebben énekelnek a madarak, és lehet utakat építeni, gyeget telepíteni, sőt, ha elég bónuszpontod van, még szökőkutat is vehetsz a kerted közepébe, meg hintát. Anya azt mondta, szavam ne feledjem, de előbb hozzunk vizet a kannánkba, hogy megöntözzük a veteményest.

Ádám telóján fóliasátrat is lehet építeni, néha jön egy-egy vihar, ilyenkor elpusztul a fél kert, és

akkor újra lehet építeni. De izgalmas! Erre anya azt mondta, szedjük össze az ágakat, amiket apa lemetszett a gyümölcsfákról tegnap.

Ádám játékában a narancs is megterem, de ahhoz üvegházat kell építeni, és az már a nagyon sokadik pálya, idáig még Ádám se jutott el. Ezt múltkor mondta, amikor meghívott a szülinapjára, a lakótelepi lakásukba.

Amikor körbekapáltuk az eperágyást, azt is mondtam anyának, hogy ha nekem is lenne ilyen játékom, én is kertészkedhetnék, és olyan szép kertem lenne, hogy na! De anya csak mosolygott, és azt mondta, biztosan én is elfáradtam, ülünk le a padra a diófánk alá. Ádám játékában is van pad, sőt, többféle közül lehet választani, attól függ, mennyi pontot gyűjtöttél a betakarítással, ha nagyon ügyes vagy, akár hintaágyat is vehetsz magadnak.

És akkor leültünk anyával a padra és néztük a kertünket, élveztük a napsütést, hallgattuk a madarakat. Szép volt, ahogy virágzott minden.

És akkor még én is elhallgattam egy kicsit. De azért jó volna egy okosteló...

SMELKA SÁNDOR

A bölcselő bölcsevő fa

A varázslóiskola kertje gyönyörű. Némi búbájnak köszönhetően egész évben virágzik a nárcisz, a rózsa, a tulipán, az aszfodélosz és a tőzegmirtusz, de még ott vígan a rododendron, a laboda és a klemátisz. Ha a mese írója értene a virágokhoz, most hosszan ecsetelhetné, milyen színpompás ez a kert. De mivel nem ért hozzá, csak találokra kiválasztott néhány virágnevet, hogy okosnak tűnjön. Inkább beszéljünk a kert közepén álló különleges fáról!

Az iskola igazgatója, az egzotikus és veszélyes varázslatokért rajongó Budomázer ültette.

A lexikonok és egyéb vaskos könyvek sokféleképpen nevezik, mi hívjuk úgy, hogy a bölcselő bölcsevő fa. Bölcselő, mert képes volt gondolkodni, és mindig többet és többet akart tudni a világról. És bölcsevő, mert, nos...

Az emberek általában úgy okosodnak, hogy olvasnak. Mivel a mi fánk nem tudott olvasni, kénytelen volt a művelődés más formáját választani. Történetesen azt, hogy felfalta a közelébe kerülő bölcs embereket. Mint említettük, egy varázslóiskola kertjében élt, így egyre- másra sétáltak el mellette a nagyobbnál nagyobb koponyák, akik vesztükre ilyesmiket mondtak fennhangon:

- Ahogy a legújabb kutatások többször bizonyították... HAMM!

- Mint azt a könyvemben bővebben is kifejtettem... HAMM!

- Mindazonáltal, hovatovább, nem hagyhatjuk figyelmen kívül... HAMM!

Sorra tűntek el a professzorok, a fa pedig úgy érezte, egyre okosabb és okosabb lesz.

Egy nap látta, hogy egy csenevész kölyök bámulja. Nem varázsló, csak belógott a kertbe. Azért talán szorult bele némi sütnivaló - gondolta a fa, és megszólította:

- Nos? Nincs kedved közelebb jönni? Kicsit leheveredni?

- Nem, nem igazán - rázta a fejét a fiú.

- Aztán miért nem?

- Mert ott a tábla: „Vigyázat! Emberevő fa!”

A fa meghökkent. Addig tekergett, míg meg nem látta, hogy csakugyan ott van a tábla, tőle nem messze. A fiú addigra elszelelt.

A fa gondolkodni kezdett. Ha ez a bugyuta fiú észrevette a táblát, a többi nagyszerű bölcs, akiket megevett, miért nem? Lehet, hogy nem is voltak annyira bölcsök? És különben is: mi a bölcsesség? Létezik egyáltalán? És ha igen, kijelentheti magáról bárki, hogy igazán bölcs?

Így töprengett ezeken a súlyos kérdéseken a bölcselő bölcsevő fa.

Ma is töpreng, ha el nem korhadt.

KELEMEN TAMÁS

LÁNG ANNA rajzai

Gyom vagy nem gyom?

Az ember több évezrede népesíti be otthonát, lakását, kertjét zöldellő növényekkel. A lakásban tartott növények, a rendezett, ápolt kert szemet gyönyörködtető, és kellemes érzéssel tölt el. Jólesik sétálni a selymes fűvön, beleszagolni az illatos virágokba, szakítani egy gyümölcsöt a fáról, forró napokon megbújni az árnyékában, figyelni a röpködő madarakat, a szorgos méheket, lesni a bőklászó rovarokat.

Ha a kerti pázsitban, a konyhakertben vagy akár a kerti út mellett olyan növényt láatsz, ami kilóg a környezetből és megbontja ezt a harmóniát, mert nem illik oda, meg talán nem szép, esetleg szúrós is, önkéntelenül lehajolsz és kitéped, mert zavarja a szemed. Ugye? Nem is gondolsz rá, de ezzel gyomot irtottál.

Akkor nevezünk egy növényt gyomnak - vagy gaznak, dudvának -, ha ott nő, ahol az ember nem akarja, és inkább kárt okoz, mint hasznot hoz. Ez a nagyon praktikus megfogalmazás nem nevezhető tudományosnak, de a mindennapok gyakorlatából fakad. Ezen az alapon elég sok növényt tekinthetünk gyomnak - szinte bármelyiket -, de nem mindegy, melyiket, hol és mikor. A rétek, mezők növényei, a vadvirágok, a maguk helyén szemvidító szépségek, melyek harmóniában élnek a többi vadvirággal és füvekkel. De ha a kertben, a parkban vagy a termőföldön, tehát az ember által kialakított növényi kultúrákban nő ugyanaz a vadvirág, ott már nem annyira örülünk neki. Ezt azzal a hasonlattal lehet érzékeltetni, hogy egy szál haj egy kopasz fejen kevés, de egy tányér

levesben sok. A pipacs szép mezei növény, de ha egy búzatáblában nő, ráadásul tömegesen, akkor szépnek ugyan szép, de a búzatermelő szempontjából rossz és káros, mert elhasználja a búza elől a fejlődéséhez szükséges tápanyagokat, leárnyékolja, elveszi a nap sugarait, fogyasztja a talaj vízkészletét. A gyomnövényre használt francia vagy olasz szó azt jelenti: „rossz növény”.

Mivel ezek a növények sokszor nem különösebben igényesek, és nem zavarja fejlődésüket a szárazság, a nagy meleg sem, növekedésük és terjedésük általában gyors. Az útszélén is láthatsz nem odavaló növényeket, sőt a lerakott térkő közeiben is kibújnak, mert jobban bírják a szélsőséges körülményeket. Ezért fordulnak elő szinte mindenhol.

Egyes gyomnak tartott növények azonban hasznosak lehetnek, például olyan anyagokat tartalmaznak, melyeknek gyógyító hatásuk van. Ezért ezeket akár nagy területen is termesztetik, mint a búzát, és a gyógyhatásának megismert részeit, levelét, termését összegyűjtik, megszárazítják vagy másképp tartósítják. Ilyen például a lándzsás útifű, a gyermekláncfű, a cickafark, a csalán és még sok más növény, amit vetésekben vagy a pázsitban kigyomlálunk.

A mezőgazdasági szakemberek időnként listákat állítanak össze a leggyakoribb gyomokról, amelyek a legtöbb gondot okozzák a kertészeknek és a növénytermesztőknek. Ezen a listán többnyire lágyszárú, egyéves növények szerepelnek, mint a kakaslábfű, a fehér libatop, a disznóparéj, az árvacsalán.

Meglepő módon egy jól ismert kultúrnövény, a napraforgó is szerepel a listán. Hogyan lehet gyom a napraforgó, aminek olaját a háztartásban olyan kiterjedten használjuk? Ráadásul az első hús leggyakoribb közt tartjuk számon! Azért van ez így, mert a betakarításakor nagyon sok szem kihull, ami a következő évben kikel.

Ha az adott területen a gazda más növényt akar termesztetni, akkor

- az előző évben kihullott magokból
- kikelő, magasra növekvő napraforgó
- vetélkedik a fényért és a
- gazda által termesztendő
- kívánt növények
- számára szükséges
- más forrásokért, és
- ezáltal akadályozza
- a kultúrnövény
- fejlődését, csökkenti
- a termést, tehát
- gyomnak tekintendő.
- Ez a példa is bizonyítja,
- hogy a helyzettől és az
- emberi szándéktól függ,
- mikor mit tekintünk gyomnak.

SZIGETI ZOLTÁN

Tiltott övezet

A kert közepén furcsa épület áll. A négy karó közé kifeszített, sűrű szövésű hálóból eszkábált falak fölött apró szemű vasrács. A rendezett, szépséges növényekkel szegélyezett utak koncentrikus körökben haladnak, a kertet magas, áthatolhatatlan sövény határolja.

A kertész arról magyaráz éppen, hogy ez a kert valójában tisztelgés.

– Tisztelgés a Padovai Botanikus Kert előtt – beszél mély áhítattal –, amelyet 1545-ben nyitottak meg, s amelyben máig él egy akkor elültetett pálma. Ott természetek először burgonyát az Óvilágban. Hatezernél is több növény otthona, több magyar botanikus kert mintaképe.

A gyerekek hallgatják. Ki unottan, ki érdeklődve, ki ímmel-ámmal, ki csillogó szemmel, mindenesetre a tanárnőnek nem kell fegyelmezni. Miután a kertész befejezi a bevezető előadást, elindul,

növénytől növényig vezeti a csoportot. Gyakran megáll egy-egy fa, bokor vagy virág előtt, hosszasan magyaráz. A gyerekek hallgatják. Ki unottan, ki érdeklődve, ki ímmel-ámmal, ki csillogó szemmel.

Amikor a kert közepére érnek, a kertész úgy tesz, mintha nem állna ott semmi. Végül valaki megkérdezi, mi az a furcsa építmény.

– Tiltott övezet. Olyasmi lakik benne, amit nem szabad megérinteni – komolyodik el a kertész hangja.

– Mégis, micsoda? – kérdezi egy nyurga fiú.

– Igen! Micsoda? Mi az? – ismétlik többen is.

– Veszélyes, ezért kerítettük el.

– Valamilyen mérges pók? Vagy kígyó? – találgat a nyurga fiú.

– Veszélyes, a többi nem rátok tartozik – indul tovább a kertész.

A gyerekek követik, csak a nyurga fiú és két társa maradnak hátra.

– Mi lehet az? – néznek egymásra. Távolról sem unottan, közel sem ímmel-ámmal, annál csillogóbb szemmel.

Aznap este, két órával zárás után, három alak mászik át a kerítésen. Szürkül az ég alja, de még szabad szemmel lehet tájékozódni. A behatólók nem néznek se jobbra, se balra, egyenesen a kert közepére tartanak, a szokatlan építményhez.

Másnap reggel a kertész három óriás szalamandrát talál a kert közepén. A különös építményt körülvevő tisztáson hevernek. A Nap fényére várnak, hogy életet leheljen elgémberedett tagjaikba. A kertész fojtott hangon káromkodik, s három fordulóban betalicskázza a szalamandrákat a kertészlakhoz, egymás mellé fekteti a testeket, összekötözi a lábukat. Idegesen

telefonál. Fél óra sem telik belé, megérkezik a tanárnő.

– Átvágták a drótot – fogadja a kertész a szalamandrákra mutatóra. – Beszöktek, átvágták a drótot, behatoltak a tiltott övezetbe.

A tanárnő elszörnyedve nézi a megkötözött szalamandrákat.

– És még szerencsénk volt. A János pap országából származó növényeket tartjuk ott, van köztük halálos és még annál is borzalmasabb...

– És mi...?

– Estére visszaváltoznak. Fájni fog, de semmi utóhatása nem lesz.

– Ha megmondta volna... – kezdi a tanárnő, de a kertész olyan pillantást vet rá, hogy inkább elhallgat.

A szalamandrák lassan ébrednek.

BENE ZOLTÁN

A bunker

A ház mögötti bokros rész valódi labirintus, napról napra változik, ahogy nőnek és hajlanak az ágak. Mögötte már a szomszéd villa van, ami igazából hatalmas kastély. A padlásán lakó denevérek minden alkonyatkor előrajzanak, és fölöttünk cikáznak. A kertje végtelenül nagy. Át lehet mászni a kidőlt kerítésen, de csak mi tudjuk, hol. Néhány rozsdás vas áll ki a földből, azt ki kell kerülni, utána az elvadult növényeken taposva, az orgonák közt átfurakodva jutunk el a kőoszlopig, ami mellett kidőlt a kerítés. A kiálló kőre fellépve át lehet férdni, és utána lapulni kell, hogy meg ne lássanak a kastélyból. Az egyik emeleti ablakból időnként kinéz egy vastag szemüvegű, kopasz férfi, összevissza fogaival furcsán vigyorog, máskor pedig üvölt a kertben játszó gyerekekkel. Állítólag a pincéjében kutyákat tart ketrecben, és ha elkap, örökre bezár melléjük minket is. Amikor átérünk, az a legfontosabb, hogy ne lásson meg. Ha jól lapulunk az elején, utána már a sűrű orgonák mögött végigjárhatjuk az egész kertet a titkos küldetésekben. A bunkerhez érve fellélegezhetsz, persze, csak ha tudod a jelszót. Ide beférünk mindannyian, a felnőttek soha nem találják meg.

A bunkerunk a legjobb részen van, a hátsó sarokban, a kerítésnél, ahol olyan sűrű a növényzet,

TÖRÖK ESZTER rajzai

hogyan az utca felől egyáltalán nem lehet belátni. Négyen építettük, és csak mi léphetünk be a titkos jelszóval. A kert felől két fa és néhány bokor határolja, a bejáratot hatalmas faágakkal álcáztuk. Este, sötétben csináltuk, amikor a kertészek végre hazamentek. Felújításkor csomó mindent kidobtak a szomszédban, onnan szereztünk léceket, ezekből van a fal. A földre terített puha plédet Dorka hozta otthonról. Állítólag a szülei megengedték, mert lyukas és ki akarták dobni. Farönkökre lehet ülni. Itt tartjuk a tanácskozásokat, de szoktunk társasozni is, és van, hogy délutánonként egyedül is bejövök olvasni. De este sokkal izgalmasabb itt lenni, amikor az orgonák susognak, és soha nem lehet tudni, süni neszez, vagy szellem, esetleg életre kelt csontváz, ami el akar rabolni minket. Amikor nyáron sokáig kint lehetünk, rémtörténeteket mesélünk egymásnak, és a legijesztőbb mese kitalálója nyer. Utána alig merünk hazaindulni. Ilyenkor az kapja a bátorság-díjat, aki először ki mer lépni a bunkerből, a többiek követik, és hazáig rohanunk.

Az utca túloldalán lakik három fiú. Észrevettük a bunkert és el akarták foglalni. Reméltük, hogy nem ismerik a rést a kerítésen és a kertbe se

tudnak bejönni, de a biztonság kedvéért felváltva őrködtünk a bejáratnál. Persze este, amikor vacsorázni hívtak, senki nem maradt őrködni, és másnap délutánig sokszor eszembe jutott, hogy az idegen fiúk bemennek a bunkerünkbe. Gondolkodtunk, hogyan védekezzünk, gyűjtöttünk faágakat is, hogy legyen elég fegyverünk, ha tényleg lerohannak.

Egy délután éppen társasoztunk a bunkerben, amikor kintről meghallottuk a titkos jelszót. Dermedten ültünk és néztünk egymásra. Újra mondta valaki, hangosan, félreérthetetlenül. Kinéztünk, ott állt a három fiú. Összedugtuk a fejünket, és rövid tanácskozás után arra jutottunk, be kell engednünk őket, hiszen tudják a jelszót. Azt hittem, összeomlik a világ, amikor mindhárman bemásztak, körülnéztek és leültek a földre. De aztán kiderült, hogy jó fejek! Az egyikük a legjobb barátommal jár egy osztályba. Egészen estig együtt társasoztunk és heten sokkal izgalmasabb volt, mint négyen. Most már ők is a csapat tagjai, gyakran átjönnek és új játékokat is tanultunk tőlük. Ők szokták kitalálni a legrémisztőbb kísértettörténeteket. De azt még mindig nem árulták el, honnan tudták a jelszót.

MAKÓ ÁGNES

Titkos kert a fővárosban

fotó | Demeter Károly

Magyarország első botanikus kertje a jövőre kétszázötven éves Fűvészkert. A kertet 1635-ben az orvostudományi egyetem részeként alapították Nagyszombatban (ma: Trnava, Szlovákia), majd többször költöztették. Végül a budapesti Józsefvárosban talált otthonra. Abban az időben a természettudományos képzés - tehát a botanika (magyarul növénytan) is - az orvostudományi oktatás része volt.

A Fűvészkert egyik igazgatója még állatokkal akarta benépesíteni a kertet, de időközben megnyitott a Fővárosi Állatkert, így a botanikus kertben maradtak a növények.

A botanikus kertek a növényvilág változatosságát mutatják be. Hazai tájak sajátos növényeit és messzi vidékekről származó ritkaságokat is láthatunk. Van benne sziklakert hegyvidéki növényekkel, üvegház tele több-

százféle kaktusszal, csodálatos színekben virágzó japán cseresznyefa, és a több ezer éves faj, a ginkgofa is jól érzi ott magát.

A reformkorban épült a ma is álló, trópusi növényeknek otthont adó, hatalmas Pálmaház, és az országban egyedülálló Viktória-ház ahol az amazonasi őserdőből származó tündérrózsa él. Ez a különleges növény óriási, a víz felszínén lebegő levelén elbír egy kisgyereket is - ezt évente egyszer, Viktória-virágzásokor ki is lehet próbálni a Fűvészkertben.

A kertet eredetileg angolkertként, a természet szépségét és látszólagos érintetlenségét őrző stílusban alakították ki. A látogató szabálytalanul tekergő ösvényeken járhatta be, természetes forrásból táplált tóban, szigetben és műromokban is gyönyörködhetett. Mára a Fűvészkert területe a szomszédos orvosi egyetem évszázadok óta tartó, fokozatos terjeszkedése miatt jóval kisebb, de zegzugos elrendezése ma is különleges hangulatú.

A Fűvészkert elnevezés a nyelvújítás korából származik, de Molnár Ferenc *A Pál utcai fiúk* című regénye nyomán lett igazán ismert. A környéken játszódó történet egyik fontos helyszíne a fűvészkerti Pálmaház, ahol Nemeceket megfürdették. A jelenetnek egy kerámiából készült Nemecek-szobor állít emléket a Viktória-házban.

SZIRMAI PANNI

REJTÉLYEK KERTJE

Ebben a számban sokféle kertről olvashatsz, a művészetben megjelenő vad dzsungeltől a budapesti botanikus kertig. Most a te titkos kertedre vagyunk kíváncsiak! Milyen lehet egy rejtélyekkel teli kert? Hol található, milyen élőlények vannak benne, és miért különleges? Képzeltbeli vagy valóságos? Írd és rajzold le, vagy formázd meg papírból, gyurmából, készíts róla képsorozatot vagy filmet!

A legizgalmasabb kertek készítőinek ajándéka a Fűvészkertbe szóló családi belépőjegy (2 felnőtt + 2 gyerek) és egy cserepes növény a kertből. Munkádat a Szitakötő email- vagy postacímére várjuk.

Beküldési határidő | **2020. április 10.**

Volt egyszer egy bolond kertész

Volt egyszer egy bolond kertész, aki álló nap a kertet nézte. Álló nap és álló éjjel, merthogy nem is feküdt, nem is aludt, csak állt a kert közepén a csipkebokor mellett, a terebélyes almafa lombsátorában, a vakondtúrástól balra, a tikkadt szamártövistől jobbra, a pompázó liliomágyás mögött, bakarasznyira a jácintbokortól. Állt,

nézett, fülelt, illatolt, figyelmét semmi nem kerülte el. Ismerte jól a kert összes növényét. Tudta, mikor serken barka a fűzfa ágán, mikor kezd őszbe öltözni a szőlő zöld levele, mikor sóhajt egy utolsó fájdalmasat a cseresznyefa túlélrett gyümölcse, mielőtt a földre hull. Tudta, mikor kacag fel a rojtos tulipán, mert végigszaladt szárán

egy harmatcsepp, tudta, miről pletykálnak az orgonavirágban lakó lila kisasszonyok, ismerte a kardvirág kérlelhetetlen nemességét, a nőszirom kacér kacsintásait, az akác vágyakozó pillantását a magasban szálló pacsirták felé, a kert végében lakó tölgy becsmérő megjegyzéseit a tövében sarjadzó csemetékre. Tudta, mikor szomjas a fagyalbokor, mikor éhes a leander, mikor vágyik simogatásra az orchidea. Tudta, hogyan kell gyógyítani az öreg birs hajlott hátát, keneketni a platán kérgevesztett törzsét.

Tudta, ismerte, hallgatta, illatolta, mégsem tett semmit. Vakard meg a hátam, kérlelte a fenyőfa, de ő nem mozdult. Szedd le a túlélrett gyümölcsöket, harsogta a hét szilvafa a kerítés mellett, de ő akkor sem mozdult. Hajtsd el rólam ezt a hernyót, sikított a rózsza, de ő csak állt. Hé, te kertész, gubancos az ágam, metszeni kellene, duruzsolta minden tavasszal a körtefa, a földet szántja a hajam, vágd már le, kérlek, sopánkodott a szomorúfűz, férges a kérgem, dörmögte a somfa, száraz levelek rondítanak, sikkantotta a leander, csinálj már valamit! Csinálj már valamit, zúgta a kert, zúgta annyira, hogy a zúgástól feltámadt a szél és végigsöpört a kerten. Jajgatás, sóhaj, elégedetlenség szava szólt a széllal, de a bolond kertész akkor sem mozdult. Állt, szimatolt, fülelt, nézett.

Egyik éjjel a kert növényei tanácskozássra gyűltek össze a holdfényes tisztáson. Úgy érezték, tarthatatlan, hogy az ő kertészük csak áll, mint egy..., mint egy kóró, dűnnyögte a szamártövis. Nem tisztogatja a kérgemet, sopánkodott a juhar, nem metszi az ágaim, kiabáltak többen is, nem kapál, ordították az ágyás reszketeg virágai, nem

szabadít meg a hernyóktól, nem szedi össze lehullott leveleim, nem gyomlál, nem simogat, NEM VÉD MEG! Így süvítették. Akkor lármát csaptak, hogy ijedtében még a hold is elbújt egy felhő mögé. Reggelig ordibáltak, összeírták a platán levelére az összes jajuk-bajuk, hergésük-morgásuk, a levelet kitűzték a tisztás közepén álló mamutfenyő kérgére, aztán visszament mindenki a saját helyére.

Már aki visszaért, már akit nem tapostak szét, már akinek nem törték le az ágait, már aki visszatalált, már aki nem veszett össze a szomszédjával, hogy elnézést, de itt én álltam, bocsánat, de eltakarja a napot, ezelőtt arrébb terebélyesedett, ne dőljön már az oldalamnak, ne hajladozzon itt előttem, különben is, egy ilyen ocsmány növény mit keres itt a kertben, ideje lenne kihálnia a magafajtának – zúgott a kert.

Már nem is foglalkoztak a bolond kertésszel, csak egymást szapulták, pocskondiázták, hergelték, cukkolták, mocskolódtak. Onnantól a madarak messze kerülték a kertet. A vakondok mélyebbre ásták magukat, a méhek nem gyűjtöttek nektárt, a hernyók gyorsan bebábozódtak, hogy aztán szárnyat növesztve messze repüljenek onnét.

A kertből pár hét alatt romhalmaz lett, csatamező. A bolond kertész pedig csak állt tovább a megtépázott csipkebokor mellett, a lombjavesztett almafa alatt, a széttaposott vakondtúrástól balra, a kettétört szamártövistől jobbra, a hervadt liliomágyás mögött, bakarasznyira a letarolt jácintbokortól. Csak állt, és nézte, ahogy lyukas cipője mellett kidugja fejét a földből egy apró almafacsemete. Akkor elmosolyogta magát, majd állt tovább rezdületlenül.

SZABÓ ATTILA

Manó-tánc

Ki tudja, mióta,
a kert közepén egy
vénséges-vén diófa áll.
Elveszett? Nincs kulcsa?
Rigó, csíz keresi:
Szokatlan, különös, furcsa!
Törzsén titkos ajtó,
ajtón titkos kilincs,
fa odvában négy manó él.
Egy tulipánsipkás,
egy répanadrágos,
egy szilvaszemű csizmás s egy
hószakállú törpe.
Három mindig alszik,
egy mindig körbe-körbe-jár...
vagy ül a diófa
alsó, hintatartó
ágán, ki tudja, mióta már.

BÚTH EMÍLIA

KISS LOU rajzai

Kerti Kör

A hagyma közepében semmi nincs,
a kert közepén egy fa áll,
a kert végében patak folydogál.
A kert eleje egy kilincs,

lenyomva beléphetsz a kertkapun,
de elébed jön két kutyánk,
és néhány csirke összefut,
az ólból disznó néz ki ránk,

mikor végül bevezetünk
a titkos lugasokba,
hol nyáron sincs túl nagy meleg,

s a padon ülve élvezed,
mit enni asztalra teszünk:
pár friss barack, szalonna, hagyma.

VÖRÖS ISTVÁN

Mamáék, a kert

Hétvégenként,
ha anya és apa se dolgozott,
felmentünk mamáékhoz a hegyre.
Apa fát vágott,
és nevettünk, mert anya szerint mindig
túl nagy fába vágja a fejszéjét.
Véresre csíptek a szúnyogok,
és nevettünk, hogy a rázókeverék
indián harci festés rajtam.
Kiütéses lettem a gazoktól,
és nevettünk, hogy ez igazán gaz dolog.
Leestem az almafáról, eltörtem a kezem,
de nevettünk, hogy nem esett messze az alma a fájától.
Már nem járunk oda,
pedig se anyának, se apának nincs munkája.
Már mamáék sincsenek. A kert se.
És nevetni se tudunk.

HAÁSZ JÁNOS

Kiskert

a kiskert valóban kis kert egészen kicsi
volt ha benyitottam rozoga léckapuján
a kis meggyfának félre kellett
hajolnia hogy elférjek
a meggyfán és anyám
virágain kívül nem is volt
benne más csak a falhoz tapadó
szőlőlugas meg az eresz alatt
a fecskefészek amelynek lakói
ősszel tapintatosan odébb álltak
hogy ne lássák csupaszon
a télire levetkező vézna meggyfácskát

FECSCKE CSABA

Szent Margit kertje

Budapest egyik ékessége a Margitsziget. A karcsú víztoronytól nem messze van egy szépen helyreállított romkert; egy réges-régi templom és apácakolostor romja.

A Margitszigetet évszázadokig *Nyulak szigetének* nevezték, talán mert leginkább csak nyulak laktak ott. De az is lehet, hogy más a név eredete. A középkorban ide telepítették a leprás betegeket, ezért a szigetet *Leprások szigetének*, latinul *Insula Leprorum* nevezték (*insula* = sziget, *leprorum* = a leprásoké). Aztán ahogy a betegség visszaszorult, és már nem éltek leprások a szigeten, a latin névből kieshetett egy „r” betű, így a *leprorum*-ból *leporum* lett, ami azt jelenti: a nyulaké.

A 18. század legvégétől Palatinus-

szigetnek nevezték a magyarországi

helytartó ((latin szóval „palatinus”), József főherceg tiszteletére, mert az ő birtoka volt.

Mai nevét Árpádházi Szent Margit királynýról kapta, aki a 13. században született, és a szigeten álló zárdában élt.

A török hódoltság alatt a zárda lakatlanná vált, végül rom lett belőle. S minthogy a Duna áradáskor gyakran elöntötte az egész szigetet, a homok és iszap lassan befedte a kolostor maradványait. Az 1838-as nagy dunai áradás egy emeletnyi magas hordalékdombot rakott le a Pest felőli oldalon. A sziget rendezésekor az egyenetlenségek eltüntetésére innen hordták talicskával a földet, és nagy meglepetésre előbukkantak a kolostor romjai. Szakszerű feltárásuk azonban csak az I. világháború után kezdődött meg, s közel húsz év kellett, hogy a maradványok végre hiánytalanul láthatóvá váljanak.

A feltáráskor kiderült, hogy a romok között kút is van. Elterjedt a hír, hogy a török elől menekülő apácák ebbe a kútba rejtették értékeiket: pénzt, ékszer, értékes ruhákat, aranytárgyakat. Meg is indultak a kincskeresők, fel is dúlták kívül-belül a hajdani kút helyét, de végül nem találtak semmit.

A kútban mégis kincs volt egykor, hiszen annak vizével öntözték a kolostor kertjét. Vajon milyen növények lehettek Margit kertjében? Az ehető és az ételek ízesítéséhez szükséges fűszernövények mellett biztos voltak gyógynövények is, hiszen a szerzeteseknek és apácáknak a gyógyítás is feladata volt. A fűszer- és gyógynövények esetenként nehezen különíthetők el, mert a fűszeres növények illatanyagai gyakran gyógyhatásúak is. Sőt, a régiek egyenesen az illatot tartották a gyógyhatás jellemzőjének; a legerősebb illatú növényeknek tulajdonították a legnagyobb gyógyító hatást.

A ma ismert fűszerek közül biztos termett a margitszigeti zárda kertjében ánizs, bazsalikom, boldogasszony tenyere, boróka, borsikafű, citromfű, izsóp, kakukkfű (amely jó köhögéscsillapító, és állítólag az ókori egyiptomiak mumifikáló balzsamozásra is használták), majoránna, rozmaring (amely azon túl, hogy kiváló fűszer, javítja a vérkeringést és nyugtatja az idegeket), szurokfű (azaz olasz neve alapján oregánó, melynek a teája nyugtató hatású, s a „szurok” úgy kerül a nevébe, hogy textilfestésnél sötét színt ad a főzete), tárkony és még sok egyéb.

Főleg gyógyhatása miatt természetették a fehér ürmet (amely az emésztést javító gyomorkeserű italok - pl. ma az Unicum -

hatóanyaga), a gyűszű-virágot (amely szívbetegség ellen jó), az istenfát (amelynek erős illata és sebgyógyító hatása van), a kövirózsát (melynek cseppjeivel a fülfájást gyógyítják), a kutyatejet (amelyet „hasindítónak” neveztek, vagyis székrekedés ellen használták), a levendulát (amelynek rendkívül magas az illóolaj-tartalma, s teaként, fürdőként, illatosítóként, molyűzőként használjuk, idegnyugtatónak és elalvást segítőnek tartjuk, s amely a Benedek-rendi szerzetesek révén terjedt el Európában), a nagy ezerjófüvet (amelynek neve arra utal, hogy sokféle kór ellen használ), az orvosi zsályát (amelynek latinul „salvia”, vagyis egészség a neve), a varádicsot (amelynek „gilisztaűző” a beceneve, mert bélférgesség ellen használták) és így tovább.

A zárdakertek kötelező virágai voltak a vallási jelképként értelmezett növények. Ilyen volt a fehér liliom, amely Szűz Mária ártatlanságát, vagy a sokmagvú gránátalma, amely az Úr végtelen irgalmát jelképezi. A meténg Krisztus feltámadására és az örök életre utal.

Többféle szimbolikus jelentése van a rózsának is. Bár a keresztények a középkorban úgy vélték, a „pogány rómaiak” imádott virága, a 13. századra megbékéltek vele, s szépsége, változatossága és illóolaja miatt a templomkertekben is mindenfelé ültették. A piros rózsza a vér, Jézus kereszthalála, valamint a vértanúk jele.

A margitszigeti zárda romkertjében ma ezeket a növényeket már nem találjuk meg. A legutolsó rendezés óta - a könnyebb kezelhetőség miatt - egyszerű pázsit van a régi virágágyások helyén.

VICTOR ANDRÁS

>> NÉZZÜK EGYÜTT...

Henri Rousseau Képeit!

A mesék szereplői, fordulatai gyakran nagyon valóságosak, máskor úgy érezzük, a valóság meseszerű. A művészet világa szinte mindig teret ad a képzelet birodalmának és a valóságnak is. Néhány művész a teljesen igaznak tűnő látványba fantáziaelemeket csempész. Például képzeletbeli dzsungelbe valódinak látszó tigris fest.

Henri Rousseau (ejtsd: anri orosz) életútja a „szokásos” művészi pályától eltérően alakult. Bár gyerekkorában a zene és a rajzolás vonzotta, apja halála után hivatalnokként dolgozott Párizsban, hogy támogassa özvegy anyját. Egészen nyugdíjazásáig vámtisztviselőként a Párizsba érkező árucikkek adózási ügyintézésével

foglalkozott. Már meglelt férfi volt, amikor munkája mellett festeni kezdett. Szakmai vezető nélkül, önmagát képezve tanult. Leghíresebb festményein dús természetet, dzsungelt és trópusi tájakat ábrázolt – bár soha nem hagyta el Franciaországot. Gyakran járt a párizsi állatkertbe, de nem „másolt”, hanem a képzeletében megjelenő látványra hagyatkozott.

Kortársai, különösen a nála alig fiatalabb avantgárd művészek (a 20. század első felének újítói) lelkesedéssel fogadták műveit, a „hivatalosnak” tartott kritika (eleinte) azonban nem vette komolyan. Naiv (vagyis egyszerű térbeli felépítésű, gyerekrajzokat idéző) festésmódja az

1900-as évek elején Párizsban feltűnést keltett, az álmokhoz vonzó szürrealista festőket elbűvölte. Pablo Picasso (aki már szerepelt a Szitakötőben) fiatal művészként az ócskásnál talált egy Rousseau-képet, amit azért árultak, hogy a vászon átfestésével új kép készülhessen. Picasso megvette a művet, és Rousseau iránti tiszteletből különleges estét rendezett: bemutatta művészbáráinak a képet, és meghívta az idősebb mestert is, sőt egy rögtönzött trónusra ültette.

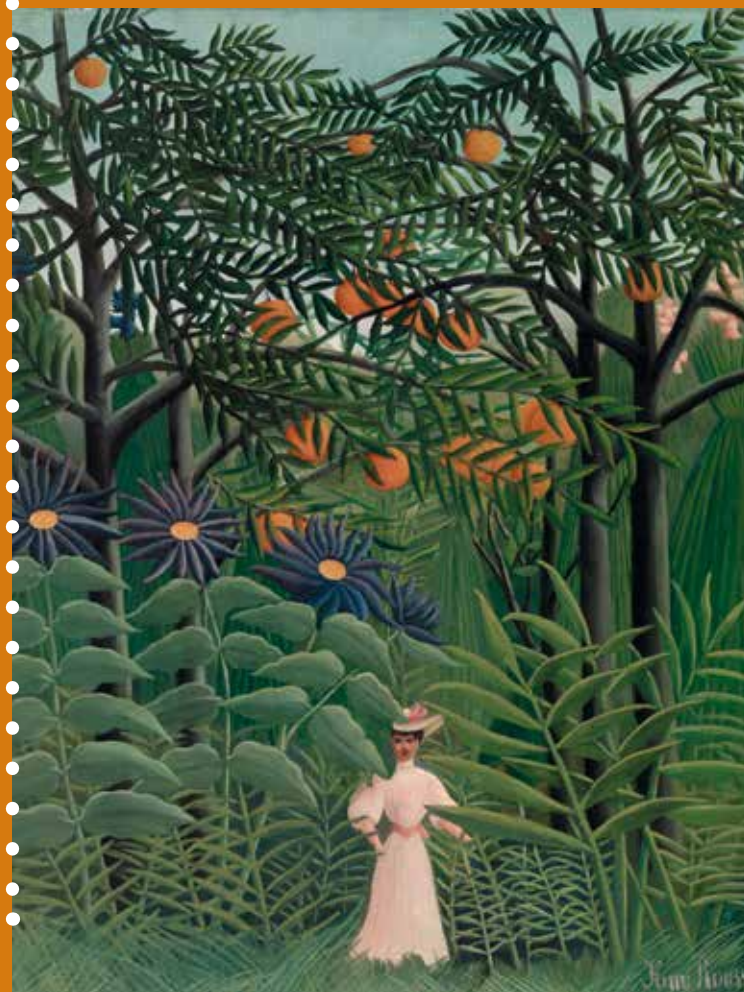
Rousseau képein gyakran ábrázolt természetben játszódó jelenetet, vadállatokat a dzsungelben vagy labdajátékot a parkban. Alakjai szinte elvesznek a burjánzó növényzetben, a táj beburkolja, mély színekkel öleli körül a figurákat.

Egyik első dzsungel témájú képén, a poszteren látható *Rajtaütés* (más elnevezéssel: *Tigris trópusi viharban*) címűn jól érzékelhető a közelgő vihar. A fűszálak lelapulnak a szélben, az ég is vöröses színben pompázik. Az előtérben felfedezhető az ugrásra kész tigris. A festmény szerepelt a Függetlenek Szalonja nevű kiállításon is, de a szakértőknek nem tetszett, hogy úgymond „primitív” és nem valóság-hű az ábrázolásmódja. Az idők során mégis ez lett az egyik leghíresebb Rousseau-festmény. Az újabb nemzedékek számára minta volt az új természetábrázoláshoz.

A második képen elegáns, rózsaszín ruhás, kalapos hölgy egzotikus környezetben jelenik meg. A növények sokkal nagyobbak az emberi alaknál, így a figura sebezhetőbbnek tűnik a hatalmas levelek és termések között. A kép hangulata mégsem félelmetes, a hölgy nyugalmat sugároz. Mit gondolsz, valódi növényeket festett meg a művész?

- A harmadik képen kisebb vízesés látható, előtte két emberalakkal és két szarvassal. Rousseau-nál nem ritka, hogy az ábrázolt jelenetben fontosabb szerepet kap az állatvilág, a természeti környezet, mint az ember. Ezen a képen sem kivehető az emberek arca, mindketten személytelenek, egyikük alig észrevehető, mert a magas fűben rejtőzik. A háttérben indákból készített kunyhók sejtlenek, mintha a dzsungelben lakó ember jelenlétére emlékeztetnének. Rousseau tiszteletben tartja a dzsungel törvényeit, képein mesevilágot alkot, ahol az ember a természettel harmóniában létezik.

- Szerinted élhet manapság az ember a természettel, az állatokkal és a növényvilággal összhangban?

Az üreg

A kert közepén feneketlen üreg tátong. Enikő óvatosan közelíti meg, mintha ősi szörnyeteg barlangjához tartana. Ki tudja, talán ebben az üregben is valami veszedelmes, sosem látott lény lakozik. A kislány a mélységes lyuk szájához ér. Finoman előredől, hogy belekukucskáljon. Érti a lába előtt nyíló sötétség vonzását, érzi, hogy nem szabad jobban előredőlnie, mert akkor átbillen a testsúlya, és fejjel előre bezuhan a mélységbe.

Az üreg fala fekete, ragacsos föld, úgy hálózódik be a vaskos gyökerek, mint nagypapja alkarját a kidülledő erek. A mélyből mintha felragyogna valami. Talán kincset rejt az üreg, lovagok vagy rablók elrejtett aranyát. Talán egy pallos fémje csillant meg, vagy egy varázserejű íj ezüst markolata. Le kell mászni, fel kell fedezni!

Enikő feltűri ruhája ujját, lehunyja szemét, gondolatban nekiveselkedik. Megkapaszkodik az egyik gyökérben, és ereszkedni kezd, mint a tornaórán a kötélén, csak itt mintha sosem érne véget a kötél. Mászik-mászik lefelé, egyre mélyebbre, egyre sötétebbre. Mikor felpillant, az üreg fehér szája borsószemnyire zsugorodik. Nem baj, Enikő nem betoaji lány, ereszkedik tovább, kitartóan. Szárnyuhogást hall, bizonyára denevérek, persze lidércek is lehetnek, azt sem bánja, csak mászik tovább. Látni akarja a kincset, a kardot, a varázsíjat. Most már kicsit fázik, de annyi

baj legyen, ki lehet bírni, mindig is zavarták a nyafka lányok, akik a fiúknak úgy akarnak tetszeni, hogy folyton panaszkodnak. Ő nem ilyen, ő nem akar nyavalygósan tetszeni senkinek.

Teljes a sötétség, szinte körbezáródik, Enikő már nem is látja, mibe kapaszkodik, lehet az gyökér, kígyó, sárkányfarok is. Mégis érzi, közel az üreg alja. Már csak néhány másodperc, és talpa szilárd talajt ér, talán sziklát, talán gyémántokat érez majd a lába alatt. Most karjára kulcsolódik valami. Elkapja, szorítja. Alattomos kobold talán, a kincs őrzője?

Enikő mozdulni sem bír. Pedig már közel a cél, nagyon közel! A lány rángatja magát, egész teste súlyát beleviszi, és érzi, karja mindjárt kicsúszik a szorításból. Még egy rántás, és kiszabadította a karját. Elengedi a gyökérkötelet, és csak zuhan, zuhan lefelé. Lehet, hogy mégsem volt olyan közel az üreg alja?

Ekkor valaki finoman megérinti a vállát. Az édesapja az. Holnap ültetek ide egy barackfát, mondja, azért ástam ide ezt a kis gödröt. Enikő nem mond semmit, de azért magában eldönti, hogy hajnalban újra kijön az üreghez, és akkor addig mászik, míg az aljára nem ér. Nem lesz türelmetlen, nem engedi el a gyökereket, míg a talpa szilárd talajhoz nem ér. Mert meg kell tudnia, mi volt odalent az a ragyogás, mielőtt egy közönséges barackfa nőne a titokra.

KAPITÁNY MÁTÉ

A kelekótya postás

Történt egyszer, hogy a gonosz boszorkány kedvenc folyóirata, a Boszorkánykonyha helyett a Varázslókert magazint találta a postaládájában.

- Ó, az a kelekótya postás, biztosan összekeverte az újságokat! - mérgelődött horgas orra alatt a boszorkány, és dühösen belelapozott az új magazinba, melynek hasábjain az alábbi címek szerepeltek:

A kerted az elméd, a kerítések a határaid

A gyomok és a negatív gondolatok

Hogyan ültessünk új palántaként pozitív gondolatokat

- Micsoda zagyvaságokat olvasnak ezek a varázslók! - mordult fel a boszorkány. Elővette a varázsszeprűjét, majd elrepült a közeli varázsló házához, hogy kicserélje az újságokat.

Ahogy közeledett a házhoz, a postaládában egyből meglátta folyóirata legújabb számát. Csakhogy a varázsló éppen szorgosan gyomlálta értékes és ritka virágú gyógynövényeit, és a boszorkány nem akart találkozni vele. Addig-addig körözött a ház felett, míg a varázsló végre bement a házába, és így sikerült észrevétlenül kicserélnie az újságokat.

A boszorkány hazafelé tartott, hóna alatt kedvenc folyóiratával. Amint a háza fölé ért, meglátta a saját kertjét, és egy pillanatra elszörnyülködött. Telis-tele volt

PAP KATA rajzai

sűrű gazzal, mérgező és szúrós gyomnövényekkel. Jó néhány évszázada nem tartotta rendben a kertjét, mert lefoglalta a különböző boszorkányságok kieszelése. A házába érve belelapozott a folyóiratába, melyben a következő címet olvasta:

*Titkos recept nemesi családok sarjai ellen
Főzet, ami rávesz bárkit bármire
Tökéletes méreg száz méh mézéből*

- Lehet, hogy tényleg van összefüggés a gondolataink és a kertünk között? - töprengett a boszorkány. - Hiszen a varázsló is mindig olyan rendezett, akár a kertje! Talán lehetnék jó boszorkány? Tölthetném nyugalomban a maradék három-négy évszázadomat a folyamatos gonoszkodás és átkozódás helyett? De mégse rendelhetem meg ezt a varázslóknak szóló magazint! Mit szólnának a boszorkányklubban! Még a végén kizárnának!

Így morfondírozott magában a boszorkány, majd a folyóirata legújabb számában olvasott recept szerint elkészítette a főzetet, amivel az akaratot lehet irányítani, és a következő héten megitta a postással.

Attól kezdve a postás a varázsló magazinját mindig a boszorkánynak kézbesítette. A boszorkány figyelmesen elolvasta, majd az éj leple alatt becsúszta a varázsló postaládájába.

KOVÁCS ZOLTÁN TIBOR

Az aranykalitka kastélykertje

A későbbi XIV. Lajos, a Napkirály még csak tízéves kislány volt, amikor a polgárháború miatt menekülnie kellett Párizsból. Érthető, hogy aztán szívesebben időzött a főváros környéki kastélyokban. Elhatározta, hogy a nagy ókori uralkodókhoz hasonlóan új székhelyet épít magának. A fővárostól tíz kilométerre fekvő Versailles-ra (ejtsd: verszáj) esett a választása, ahol apja, XIII. Lajos korábban reneszánsz stílusú kastélyt emeltetett. A munkálatokat a ma szemet gyönyörködtető park kialakításával kezdték.

A kertépítés ókori példáit az életörömet kereső reneszánsz ember újíttotta meg. Leginkább a firenzeiek tették ismertté és népszerűvé az ókori római leírások szerint kialakított kerteket. Az 1500-as években ezt a stílust a mintás kiültetés váltotta fel. A díszkertek arculatát geometriai formák, körök, négyzetek, sokszögek uralták. A legszebb mértani kerteket André Le Nôtre (ejtsd: andré lö notr) alkotta a 17. században, megteremtve a barokk kert vagy franciakert típusát. A francia építész, kertművész fontosabbnak tartotta a díszkertet az épületeknél. A versailles-i kastélypark élete főműve, 1700-ban bekövetkezett haláláig dolgozott rajta. Kifinomult érzéke volt az arányokhoz, ragaszkodott a nagy kiterjedésű, napsütötte terekhez, amelyek rendezettségükkel, átgondoltságukkal az uralkodó hatalmát is jelképezték. Az első parkrészek elkészültét 1664 májusában többnapos, színpompás parádéval ünnepelték. A rendezvény - amelynek megszervezésében nagy szerepet játszott a népszerű drámaíró, Molière (ejtsd: molier) -, a parképítés folytatását és a kastélyépítés kezdetét is jelezte. A kertavatón az uralkodó kegyét lesve ott nyüzsögtek a főurak, nemesek, akik a királyság fővárosának nyilvánított Versailles állandó lakói lettek. A Napkirály célja az volt, hogy a felső társadalmi körök tagjai folyamatosan szem előtt legyenek, és ne tudjanak összeesküvést szervezni az uralkodó ellen. Saint-Simon (ejtsd: szenszimon) herceg aranykalitkának nevezte a királyi udvart, mert a kegyeket keresők önként vállalták a

rabságot, engedelmesen követték a szigorú etikettet. A Napkirály fényében sütkérezhettek, és persze busás kegydíjakban részesültek.

Miközben a kastély újabb és újabb szárnyai épültek, a palotakert is tovább bővült. A geometriai pontossággal kialakított parkrészek, ligetek mellett elkészültek a medencék és a szökőkutak. Ezek táplálásához mérnöki találékonysággal olyan vízműveket alkottak, amelyek óránként hatezer köbméter vizet forgattak meg.

A kastélypark tengelyében húzódó nagy csatorna is a király korlátlan hatalmát sugallta, ahogyan a görög-római mitológiából megidézett Apollón-kultusz is. Ennek szép példája az Apollón medencében elhelyezett napszekér szoborcsoport és Téthüsz tengeristennő barlangja, ahol Apollón megpihent, miután szekérével megvilágította az eget. A parkban pompázik Apollón anyjának, Létónak a medencéje, amelynek szobrai azt a mitológiai jelenetet ábrázolják, amikor az istennőtől és gyermekeitől ivóvizet megtagadó parasztokat Jupiter haragjában békákká, gyíkokká változtatta.

Versailles fénye messzire ragyogott, és hasonló pompával berendezett paloták, kertek építésére ösztönözte az uralkodókat, hercegeket. A schönbrunni kastély kertjét Le Nôtre egyik tanítványa kezdte tervezni. Potsdamban a porosz királyi kastély és park alapjait II. Nagy Frigyes tette le, a pompakedvelő Esterházy Miklós elképzelései szerint a 18. század derekán megépült a fertődi kastély franciaparkja is.

RESZLER GÁBOR

Egy csokor virágnév

„Én drágalátos palotám,
Jó illatú, piros rózsám,
Gyönyörű szép kis violám,
Élj sokáig, szép Juliám!”
(Balassi Bálint)

Hunyd le a szemed, és képzeld magad egy csodálatos kertbel! Milyen növényeket látsz? Látsz-e piros tulipánt, sárga nárciszt, fehér margarétát, rózsaszín jácintot, lila akácot és levendulát? Esetleg égővörös vagy barackszínű rózsát? Netán óriási hófehér liliomokat? Szabályosra nyírt pázsiton sétálsz vagy ibolyákkal tarkított gyepen? Biztos vagyok benne, hogy bármilyen virágok is jelentek meg a képzeletedben, igazi színkavalkádot láthattál. Gondolkodtál már azon, milyen színesek és sokfélék a szavak is, amelyekkel megkülönböztetjük ezeket a növényeket?

A *tulipán* például a cseh, a szlovák, az orosz, de a latin, az angol, az olasz és a német nyelvben is hasonlóan hangzik. A szó eredetének végső forrása pedig az a tárgy, amit a magyarban *turbánnak* hívunk: egy császári követ többszáz évvel ezelőtt ahhoz hasonlította ezeket a virágokat kinyílt állapotukban. Az ógörög eredetű *nárcisz* szó a latinon keresztül került át a többi nyelvbe. Mi, magyarok korábban *narcissus* formában használtuk latin mintára, mai alakját német nyelvi hatásnak tulajdonítják. A *margaréta* szó latin forrása eredetileg gyöngyöt jelentett, növénynévvé a franciában vált, és ez más európai nyelvekben is elterjedt. Szintén latin eredetű szavunk a *jácint*, a latin szó (*Hyacinthus*) gyökerei pedig

szintén az ógörög nyelvig nyúlnak vissza. Akkor ibolyakék színű növényt értettek alatta, rózsaszín, fehér és kék fajtáját később nemesítették.

Az *akác* szó története több földrészt is érint: az európai nyelvekben ez is a latin révén terjedt el, az viszont egy olyan ógörög szót vett át, ami valószínűleg egyiptomi eredetű. A ma akácként ismert növény ugyan Amerikából került Európába a 17. században, tüskéje, levele és virága azonban annyira hasonlított az egyiptomi akárcra, hogy azt is így nevezték el, azóta pedig több alakban él a magyarban, például ákác, agáca. A *levenduláról* azt valószínűsítik, hogy a latin *lavare* 'mosni' jelentésű szó családjába tartozik, azon az alapon, hogy ezt a növényt használták a mosdóvíz illatosítására.

Latin eredetű *rózsa* és *liliom* szavainkkal már az 1200-as évek körüli írásos emlékekben is találkozhatunk, és hasonló alakokban jelennek meg a német, a francia vagy az angol nyelvben is. Emellett a *rózsa* nemcsak virágként, hanem tárgyak nevében is szerepelhet, például *rózsafüzér*, *szélrózsa*. Talán nem is gondolnád, de az *ibolya* a *viola* szó ikertestvére. A szintén latin eredetű szó elejéről ugyanis elmaradt a *v*, így viszont két magánhangzóval kezdődött volna a szó (*iola*), így a könnyebb kiejtés érdekében közéjük került egy új hang, és már meg is kaptuk az *ibola*, *ibolya* szót. Violának ma már egy másik virágot nevezünk. E virágnevek kedveskedő megszólításnak szánt másodlagos jelentései (*rózsám*, *violám*, *liliomszál*) szintén többszáz éve léteznek a magyarban. Ezt a cikk mottójaként választott versrészlet is bizonyítja.

Végül a *pázsit* és a *gyep* szavak is tartogatnak számunka érdekességeket. A *pázsit* eredetét a szláv nyelvekben kell keresnünk: ilyen vagy

hasonló hangzású szóval jelölték a legelőt, a rétet, a gyepet a szerb, a szlovák, az ukrán és az orosz nyelvben, de néhány cseh és lengyel nyelvjárásban is. Ebből a szóból alakult ki *pást* szavunk is, ami a gyepszőnyeghez hasonlóan olyan nagyobb és gondozott - bár nem füves - területet jelent, amin a vívók vívnak. Még régebbi oklevelekben találkozhatunk már a *gyep* szóval is a füves területek megnevezésére. A tudósok feltételezik, hogy összefügghet a *gyepű* szóval, ami egy élő, azaz növényekből álló kerítésre, sövényre, erdősávra, egy területet elkülönítő természetes határvonalra vonatkozik. Néhány bortermelő vidéken ma is járnak *gyepűtiprásra* az emberek, amint kitavasodik: ekkor, átlépve egy-egy birtok határát, meglátogatják a helyi szőlősgazdák pincéit, és megkóstolják a boraikat.

Most ismét csukd be a szemed, és képzelj el újra azokat a növényeket, amikről az imént olvastál! Emlékszel, mi mindent tudtál meg róluk? Másként gondolsz egy kicsit a különös történetű ibolyára? Látsz francia és német embereket a rózsáik körül foglalatoskodni, oroszokat és szlovákokat a pázsiton sétálni? Eszedbe jut majd, mit olvastál a levenduláról, ha egy mosószeren látod a rajzát?

Te milyen növényeket ültetnél a kertedbe? Van olyan virág, gyümölcs vagy fűszernövény, esetleg gyomnövény, amikről nem kaptál információkat ebből a cikkből? Ha emiatt csalódott lennél, jó hírünk van számodra: ezeknek mind utána olvashatsz te is az ezekkel foglalkozó szótárakban! Bármilyen növényt is képzelj el, egy magyar nyelvtudós biztosan kutatta már az eredetét és a jelentéseit.

PARAPATICS ANDREA

Miért nem eszi a magáét

Levi már egyedül járt iskolába. Szendvicset még Anya csinált neki uzsira, de Levi csomagolta el. Eleinte büszke volt a nagyfiúságra, aztán egy utálatos kedden megkérdezte, holnaptól nem jönne-e érte Anya.

- Mi baj van, kisfiam? Nehéz a hátitáskád?

- Nem, csak ... nem jó hazajönni.

- A kutyák? Múlt héten megint kiszökött a Rexi, szólni fogok a...

- Nem a Rexi.

- Akkor mi baj?

- Hát... nem jó.

- De mi nem jó?

- Nem jó.

A dolog annyiban maradt, Anya amúgy se tudott érte jönni, szóval szerdán is hazajött egyedül. Benyitott, köszönt valami morgóssal, ledobta a táskáját, és már fordult is.

- Mit csinálsz, kisfiam?

- Kimegyek a kertbe!

- De hát most jöttél meg! ... Na jó, tíz perc.

Van rajtad sapka?

Levi kiballagott a kertbe. A hinta szorította és vészesen nyikorgott, ha hátrahajolt, nem is merte nagyon hajtani, csak nézte a meggyfák ágait. A hinta ringatta, de megnyugtatni nem tudta.

Átballagott a mogyoróhoz. Jó lett volna teljesen elbújni a tövénél, de a lába már kilógott a takarásból, pedig a mogyoró is nőtt tavaly óta. Egyszerre ott volt a vastag ágon Felerigó. Úgy nézett ki, mint egy feketerigó, úgy is figyelte őt, a fejét félrefordítva, egy szemmel. Olyan volt, mint egy igazi madár. Egy igazi beszélő madár, bár lefelé lógott az ágon.

- Hm?

- A Tarnai, az a hülye - pukkant ki Leviből az indulat.

- Mutasd!

Erre Levi levetítette, mint egy projektor, hogy mi volt kedden, Felerigó meg nézte, mint egy videót. A filmben Levi a szendvicsét majszolta, a hülye Tarnai meg odament, és kérdés nélkül letörte majdnem a felét, megzabálta a sonkát, a többit meg kidobta a kuka mellé. És suli után az utcán azt ordította, hogy „Köszike a szendót! Nagyon fincsi volt! Nyamika!”.

- Hm. Legalább megköszönte.

- Miért nem a magáét eszi az a hülye!? -
tajtékozott Levi.

- Miért nem?

- Mert nincs neki.

- Nem csinál az anyukája?

- Az sincs neki... Vagyis van neki anyja, vagy valami, csak nem velük lakik, hanem mittudomén.

- Mittudomén - mondta a madár.

Hallgattak egy sort.

Levi a mogoróbokor alján összegyűlt avart rugdosta.

- Kéne neki egy anyuka, nem? - kérdezte Felerigó.

Levi abbahagyta a rugdosást.

- Adjuk neki a tiédet? Vagy legalább a felét? -
kérdezte Felerigó.

Anya nyitotta ki a konyhaajtót.

- Most már gyere be, kisfiam!

Levi köszönt valami morgósat Felerigónak, aztán szaladt, de gyorsan, mert tényleg fázott.

Másnap két szendvicset kért Anyától, és az egyiket odaadta a hülye Tarnainak, kérdés nélkül. És minden pénteken Apa jött érte a sulihoz, mert aznap van rövid műszak, és Levi mesélt neki hazafelé, a hülye Tarnairól is, meg mindenről.

De azért a hátitáskát maga vitte.

KOVÁCSNÉ TANÁCS VIKTÓRIA

Sárgadinnye, görögdinnye

MOLDOVÁN MÁRIA rajzai

Sárgadinnye inda, görögdinnye inda, nő, fut
összevissza. Tekeredik, iramodik, karon fogva
kanyarodik, már burjánzik, már virágozik. Kicsi
gumók az egyiken, kicsi gumók a másikon, és nil
Két nagyobb gömb kerekedik, gömbölyödik, egy
világos, egy sötétzöld virít egyik s másik száron!

Megszólal a sárgadinnye:

- Most hogy tudjam, melyik vagyok, melyik indán
meddig futok? Annyit tudok, és ez nem sok, hogy a
nevem, becses nevem: Vendel!

Felel rá a görögdinnye:

- Hej, barátom, tőzsomszédom, Vendel! Ez
nyomja az én lelkem is, hidd el! Amit tudok, az csak
annyi szinte, hogy a nevem, becses nevem: Vince!

Nőtt a két gömb, Vendel, Vince, sárgadinnye,
görögdinnye.

Hát egy reggel így szól Vendel:

- Hej, barátom, tőzsomszédom, Vince! Meg kell
mondjam, jobb, ha tudod: akkora már a fejed, mint
egy görögdinnye!

Felel erre Vince:

- Hej, barátom, jópajtásom, Vendel! Én is
aggódom miattad, hidd el! Ragyás lett az egész
fejed, nem is zöld már, nem is kerek! Kimondom
hát, ne vedd a szívedre: olyan lettél, mint egy
sárgadinnye!

Egymásra néz a két dinnye, sárgadinnye,
görögdinnye, és egyszerre mondják:

- Ejnye!

Úgy nevetnek, úgy nevetnek, attól félnek,
kirepednek.

Másnap aztán jött két gyerek, egyik Előd, másik
Elek. Elek futott Előd előtt, ő látta meg őket előbb.

- Sárgadinnye, görögdinnye! - kiáltotta, mert
nem tudta, hogy a nevük Vendel, Vince.

Elek vitte Vincét, Előd vitte Vendelt. Befutottak
a konyhába, készülve a lakomára. Sárgadinnye,
görögdinnye így kerültek az asztalra.

Elek, Előd lakmározott, tyúkoknak a héja jutott.

KOVÁCS JOLÁNKA

Lelkek kertjei

A lélek szakértői szerint az elménkben *tudatos* és *tudatalatti* folyamatok is zajlanak. Az elme tudatos részéhez soroljuk azokat az érzéseket, gondolatokat, emlékeket, vágyakat, amelyekkel tisztában vagyunk, bármikor könnyen hozzájuk férünk. De vannak olyanok is, amelyeknek a létezéséről sejtelmünk sincs, a háttérben mégis meghatározzák a viselkedésünket, befolyásolják döntéseinket. Ezek a tudatalattinkhoz tartoznak.

A lélek nyelve a *szimbólum*, vagyis jelkép. Az emberek könnyen megértik ezeket. A művészet minden ága szívesen dolgozik velük, hogy célba juttassa üzenetét. A tanítók is szívesen hoznak képes példákat, mert így a legbonyolultabb elméletet is könnyebb megérteni.

Tudatos gondolatainkat általában szavakba öntjük, a tudatalattink viszont jelképekben üzen nekünk. Az elmével foglalkozó szakemberek rengeteg módszert kidolgoztak, hogy erre alapozva fürkésszék a lélek rejtelseit.

Egy népszerű gyakorlatban például azt kérik, rajzolj egy fát. A fa a személyiséget jelképezi. Tarka a lombja vagy kopárak a gallyai? Erős vagy csenevész a törzse? Gyümölcsöt hoz? Mélyre nyúlnak a gyökerei vagy teljesen gyökértelen? Mindez rengeteget elárul a fa rajzolójáról.

Egy másik gyakorlatban azt kérik, képzelj magad elé egy virágot. Milyen fajta virág? Hogy néz ki? Mennyire egészséges? Mire van szüksége? Milyen környezetben látható? Nem nehéz kitalálni, hogy ezúttal a virág jelképezi a személyiséget. Minél részletesebb a leírás, annál többet tudunk meg az illetőről.

Fa, virág, erdő, tenger, hajó... Mind alapvető szimbólum, a legtöbb ember számára hasonló a jelentésük. Mégis érdemes résen lenni. Különböző kultúrákban mást jelenthet ugyanaz. A fehér például Európában az ártatlanság, Kínában a gyász színe. A jelképek ráadásul az egyes ember számára egyedi jelentést is hordozhatnak. A kígyó sokaknak a gonosz megtestesítője, másoknak viszont házi kedvenc.

A lélek szakértői az álmok elemzésének is nagy jelentőséget tulajdonítanak. Szerintük rajtuk keresztül a tudatalatti üzen a szimbólumok nyelvén. A személyiség egyik alapvető megjelenése az álmokban a ház és a kert. A kert kintről is látszik. Ez az, amit a külvilág felé mutatunk, vagy amit a külvilág belőlünk érzékel. A ház már védettebb tér, a belső világot jelképezi,

ahová kevesebben jutnak be, mint a kertbe.

Mikor milyen kertet álmodunk magunknak? Ha áthatolhatatlan fal veszi körül, jelentheti, hogy elzárkózunk valami elől, félünk vagy nehezen bízunk másokban. Ha egyáltalán nincs kerítés, az nagy nyíltságra, akár óvatlanságra utal. Ha álmunkban zavar, hogy nincs kerítés, jelentheti, hogy kiszolgáltatottnak érezzük magunkat. Ugyanakkor, ha próbálunk kiszökni a kerítésen, korlátozva érezhetjük magunkat.

Mennyire rendezett a kertünk? Szigorúan formára nyírt sövényeink vannak vagy zabolátlan, vadregényes parkunk? Veteményesünk vagy gyógynövényeink? Gaz növi be, esetleg mocsaras a terep? Tágas vagy szűkös a tér, kopár vagy burjánzó?

Részekre oszlik a kert vagy egybefüggő? Mindennek szimbolikus jelentése lehet, érdemes hát megvizsgálni a környezetet éppúgy, mint a benne felbukkanó állatokat, növényeket, tárgyakat. Ha utánajárunk, melyik elem mit jelent, a magyarázatok segíthetnek megérteni önmagunkat.

Az álmok egyes elemei megragadnak az emlékeinkben, mert a tudatalattink így akarja felhívni a figyelmünket valamire. Sok vágy, gondolat és érzés lappang bennünk, amelyeket elfojtunk, ha helytelenek, illetlenek gondoljuk, vagy valamilyen okból félünk ezekkel szembenézni. De hiába, mert így is hatnak a mindennapjainkra.

A kérdés, hogy megtanuljuk-e a lélek jelképes nyelvét tudatosítani, szavakra fordítani. Megtanulunk-e odafigyelni a saját lelkünkre.

HŐNYI E. KATALIN

A számítógépektől a szökőkutakig

Táblagép, okostelefon, asztali gép, laptop? Mindegyiket óvni, védeni kell a víztől, mert már néhány csepp is súlyos károkat okozhat az elektronikában. S nemcsak a kádba vagy pocsolóába ejtett készülékek érnek gyorsan csúnya véget, de a felborult teásbögre is hipp-hopp tönkretelhet egy drága berendezést. Történt már hasonló baleset veled vagy az ismerőseiddel?

Mindez azért érdekes, mert eközben a nagyobb számítógépek hűtését a mai napig vízzel oldják meg. Az Internet működését szolgáló hatalmas szerverfarmok egy része a tengerben vagy folyóparton áll. Az észak-skóciai tengeröböl mélyén például a Microsoft egyik hatalmas, konzervdobozra emlékeztető adatközpontja található.

A vizet többször sikeresen használták *számítógép építésére* is. A csöveken keresztül vezetett folyadéknak szabályozott „kapukat” lehet kialakítani, amelyek ugyanúgy viselkednek, mint az áramkörök: számolni lehet velük.

Egy orosz mérnök, Vlagyimir Lukjanov 1936-ban készítette el víz-alapú számítógépét, amit sikeresen használtak a nagy csatorna- és gátépítésekhez, majd később vasúti pályák tervezéséhez. Egy új-zélandi közgazdász, Bill Phillips (ejtsd: filipsz) a brit gazdasági és pénzügyi folyamatok modellezésére tervezett víz-számítógépet (hidraulikus komputert), amelyben pumpák keringették a vezetékekben a színes vizet. A masinának számos példánya készült, sok egyetemen használták ezeket, ma már ritka múzeumi tárgyak.

Az egyre nagyobb teljesítményű számítógépek korában is érdemes lehet visszakanyarodni a korai próbálkozásokhoz. 2015-ben az amerikai Stanford (ejtsd: sztenförd) Egyetem kutatói építettek olyan számítógépet, amelyben mágnesezett vízcseppekkel hajtottak végre műveleteket. Sikeresen be is bizonyították, hogy nemcsak az elektronikus áramkörök, hanem megfelelően használt kémiai és biológiai anyagok is alkalmasak a számolási alpműveletek gépi végrehajtására.

Néhány tudós óvatosan felvetette, hogy már a 18-19. század csodálatos és elképesztő méretű kertjei is tekinthetők egyfajta kezdetleges számítógépnek. A medencék, csatornák, vízforgatók, pumpák, vízemelő kerekek, kifolyók, kutak, gátak, csobogók, tisztítótartályok, csövek nemcsak bonyolult óriásrendszert alkottak, de

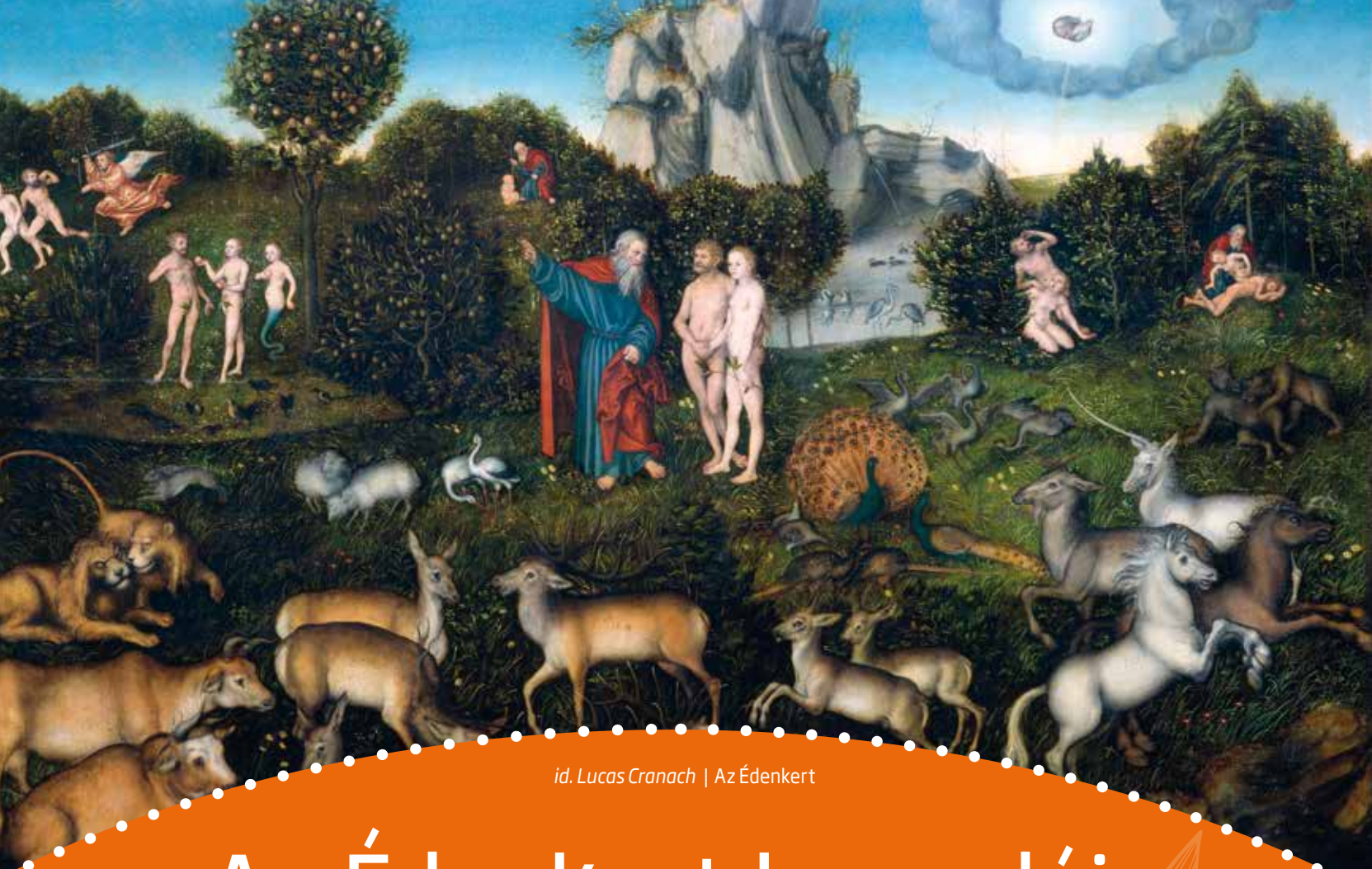
ezeket közös és összehangolt működésre is kellett bírni: időzítéssel, késleltetéssel, vezérléssel.

A zenélő szökőkutakat, a kővázákból és szobrokból előtörő vízfüggöny-szivárványokat is irányítani kellett, a számtalan automatával együtt, amelyeket szándékosan úgy építettek be a kerti látványosságok közé, hogy a legváratlanabb pillanatban lépjenek működésbe. S bár ezeket leginkább rejtőzködő kertészek kapcsolgatták, sokszor sikerült tárolt programokkal megoldani a feladatot (ezt mókás kedvű technikatörténészek „bugyborékoló áramkörnek” nevezik). Az olasz kertépítők különösen szerettek a kőlapok, lépcsők és szobrok közé fecskendőket rejteni, hogy a békés sétálókat meglepetésszerűen csuromvizessé áztassák, amikor tudtukon kívül működésbe hozták a gonosz, de szellemes szerkezeteket.

Talán ez adhatta az ötletet a holland mérnököknek, akik egy amszterdami kiállításra szabályos „adatszökőkutat” varázsoltak. Három pénznemet (a japán jent, az amerikai dollárt és az eurót) három vízszugár képviselt, amelyek attól függően erősödtek és gyengültek, ahogyan az Interneten egymáshoz képest változtak az árfolyamok. Mások azt találták ki, hogy olyan, majdnem egyenletes vízfüggönnyt hoznak létre, amelyre projektorral vagy lézerrel vetíteni lehet, és így egészen különleges hangulatú és méretű látványossággal színesíthetnek eseményeket. S talán még ennél is izgalmasabbak a pára képek, ahol már nem is vízből, hanem annak gőzéből válik képernyő.

Vajon mi lesz a következő vizes látványosság?

Z. KARVALICS LÁSZLÓ

id. Lucas Cranach | Az Édenkert

Az Édenkert legendája

Az Édenkertről szóló legendák számtalan népmondavilágában megtalálhatók. A mezopotámiai, egyiptomi és görög mítoszok szerint eleinte halhatatlanok voltak az emberek és tökéletes harmóniában éltek egymással és a természettel.

A Paradicsomról szóló legrégebbi monda a suméroktól származik, az i. e. II. évezredből. Az Éden szó is sumér eredetű: „felső oldal”-t vagy síkságot jelent. A monda szerint az istenek lakhelye volt, „ahol felkelt a nap, ahol nem ismerték sem a bánatot, sem a betegséget és nem hallatszott hollókárogás”.

A sumér *Gilgames*-eposz főhőse eljutott a hegytetőn élő istenek kertjébe, ahol a fák és a bokrok drágakövektől csillogtak. Gilgames arról is nevezetes, hogy bárkát épített, amelyben túlélte a vízözönt. Az ókori görög Homérosz is beszámolt egy világ végén található helyről, melyet Elíziumnak nevezett el. Ott nem volt hó, sem viharos szelek, mindig friss szellő fújdogált. A költő kortársa, Hésziodosz is írt erről a helyről, felidézve a letűnt aranykort, mikor az emberek békességben és gondtalanul éltek.

A Biblia szerint az Úristen kertet ültetett az Édenben, hogy otthona legyen az első emberpárnak, Ádámnak és Évának. „És vevé az Úr Isten az embert, és helyezteté őt az Éden kertjébe, hogy művelje és őrizze azt.” Az Úr mindenféle fát sarjasztott, melyek bőséges termést adtak, majd a kert közepébe elhelyezte az élet fáját és a jó és a rossz tudásának fáját, melynek gyümölcséből Ádám és Éva nem fogyaszthattak. A kertet pezsgő vizű folyó szelte át, mely négy ágra szakadt, ezek a Tigris, Eufratesz, Gilon és Pison. A középkorban a négyágú folyóban a világ négy tájára terjedő kereszténység jelképét látták.

Ádám és Éva boldog és tudatlan állapotban éltek a kertben, míg a kígyó kísértésének engedve ettek a tudás fájának tiltott gyümölcséből, és Isten ezért kiűzte őket.

A kert az iszlám vallásban is fontos szerepet tölt be. Az iszlám szent irata, a Korán szerint az Édenkert nem a földön, hanem a mennyben található. Az Allahnak tetsző életet élő muszlimok haláluk után jutalmul a túlvilágon olyan kertben élhetnek, ahol szökőkutak csörgedeznek, víz-, tej- és mézpatak csordogál, és gyönyörű fiatal lányok szolgálják fel ezüsttálcákon a finom falatokat. Addig is, míg a Paradicsomba kerülnek, az iszlám építészek és a tudósok igyekeztek megépíteni a lehető legtökéletesebb kertet, hogy megteremtsék a Paradicsomot a földön is.

A keresztények eközben egészen a középkorig megszállottan keresték az egykori Édenkert helyét. Úgy tűnt, Mezopotámiából kell indulniuk, ahol a Tigris és Eufratesz folyók ma is megtalálhatók.

A Pison és Gilon helyét azonban hiába keresték, nem sikerült rájuk lelteni. Számításba vették Jeruzsálemet és Golgotát is, ahol a Biblia szerint Jézust keresztre feszítették, de itt sem jutottak eredményre. A földrajzi felfedezők közül sokan azt remélték, nyomára bukkannak, de minél tovább keresték, minél nagyobb területeket ismertek meg, annál kevésbé hittek a létezésében.

Lassan kialakult az elképzelés, hogy az elveszett Édenkertet aprólékos gyűjtögetéssel kell pótolni. Gyönyörű botanikus kerteket hoztak létre, Párizsban, Padovában, Oxfordban, ahol a világ négy tájáról származó virágokat, fákat, bokrokat ültettek el négy részre osztott köralakban, ami az élet négy folyóját és a négy világrészt jelképezte. Ekkor készült Mátyás király visegrádi palotakertje, amit a középkori Európa legelbűvölőbb kertjének tartottak, és az égi paradicsom földi másának neveztek. A

botanikus kertet a tudósok a Teremtés részleteit magyarázó kézikönyvként tanulmányozták. Némely növény gyógyerejét ismerve a botanikusok úgy vélték, ha a világ minden növényét sikerül összegyűjteniük, akkor minden betegség gyógyszerét is megtalálják.

Az Éden jelentése idővel módosult. Az írók, költők, festőművészek alkotásaiban ma már inkább olyan helyként jelenik meg, ahol béke van, jólét és szeretet, és ahová az ember szívesen elmenekülne a gondokkal teli hétköznapiakból.

A muzsika kertje

A ház körül, a kiskertben leginkább haszonnövényeket találunk: zöldségeket, amelyekből főzhetünk vagy ízesíthetjük étелеinket, és vitamindús,

finom gyümölcsöket. A zenében ilyen gyakorlati céllal születtek egykor a munkadalok, amelyek az egyhangú, közösen végzett mozgás tempóját meghatározó ritmusukkal ösztönöznek, hogy kellő lökötéssel haladjunk, senki se maradjon le, megfelelő ütemben dolgozzunk egymás keze alá, ne zilálódjék szét a munka harmóniája.

Ott vannak azután a virágok, de nemcsak a paprikáé és a baracké, hanem a rózsáé, a nárciszé is. Ezeknek mi a haszna? A virágokat ritkán esszük meg, inkább gyönyörködünk bennük. A természetben semmi sem létezik ok, szerep nélkül, de a kerti virágot csupán szépnek,

Zene és kert régóta összekapcsolódó fogalmak. Kodály Zoltán, majd a nagy zenetörténész, Szabolcsi Bence *Régi muzsika kertje* címen könyvet adott ki a történelem híres zenészei és jelentős gondolkodók írásaiból. Ma az egyik legismertebb és legkiválóbb, főleg barokk zenét játszó olasz együttes az *Il Giardino Armonico* (ejtsd: il dzsardínó armónikó) nevet viseli, amit *harmonikus kertnek* fordíthatunk, s amiben a harmónia a zenei összhangzás szépségét jelenti.

A zene egész világát kertnek felfogva nézzünk körül: mi minden terem itt?

illatosnak találjuk. Érdekes megfigyeléseket tehetünk, hogy miként válik kifejtett növényné. Elcsodálkozhatunk a szirmok színén, különleges mintáin, rabul ejthet a virágok, levelek szépsége. A zenedarabok is úgy hatnak, mint a rózsza: az ügyesebb szerző keze alatt fejlettebb virágfejek készülnek, vonzóbb illatot árasztanak. A szépség átélése örömet okoz, lelkesít, s ez éppen úgy serkent, mint a munkadal, csak nem a közösen egyszerre végzendő mozdulatokat szervezi, hanem az egyes ember lelkét emeli.

A muzsika hatalmas kertjében bárki teremthet élményt, például aki népdalt rögtönöz a boldogságban beteljesült szerelemről vagy kedvese elvesztéséről. Kiéneklí az örömet, bánatát. Az önkifejezés lelki erőt ad. Jó kimondani, aminek örülünk vagy ami bánt. Valaki más meghallgatja, és hasonlóra szánja magát. Esetleg át is vesz valamit az énekből, hozzátesz, magára alkalmazza - így keletkeznek a népdal változatai.

A zeneszerzők nem veszik át kollégájuk alkotását, vagy ha igen, valami egyénit hozzátesznek, de egyazon korszakban sokakat foglalkoztatnak hasonló gondolatok. Ha Haydn [hájd], Mozart [mócárt] és Beethoven [bétóven], a bécsi klasszika szerzőinek zenéjét figyeljük, nagyon hasonló harmóniavilágot és zenei formákat, sőt, sokszor

egymáshoz közeli dallamokat hallunk, mégis meg tudjuk különböztetni ezeket, mert az alkotók egyéniségek. Amint Petőfi és Arany is azonos kor magyar nyelvét beszélte, mégsem keverjük össze költői képeiket, versoraikat. A cseresznye-, a meggy- és a szilvafa gyümölcse sokban hasonlít, mégis könnyű megkülönböztetni egymástól. Sok millió gyümölcsfa él a Földön, Mozartból azonban csak egy volt. Sokan voltak körülötte más „almafák” - hasonló stílusban alkotó zeneszerzők -, mint ahogy almafából is többféle él. Ráadásul ugyanolyan fajta almából sok százezernyi terem meg egyidőben.

Te is sokban hasonlítasz más gyerekekre, vonásaidban, cselekedeteidben, mégis egyedi vagy. Hát még mennyire egyedi egy zseniális alkotó! A száz évvel korábbi almafa lényegében ugyanolyan, mint a mai. De a száz évvel ezelőtti, a mai, meg a majd száz év múlva írt zene más, mert nyomot hagy rajta az idő: a korszakok gondolkodási különbsége.

A kert növényei között bizony feltűnnek gyomok. Ezeket kihúzkodjuk, vegyszerrel irtjuk. A zenében is előfordulhatnak gyomok. De azok nem műfajok szerint mutatkoznak meg. A szórakoztató zenében ugyanúgy van értékes, ha a szerzője igényesen munkálja meg. És a művészi zenében is teremhet olyan, amit az idő később kigyomlál. Nemhogy 300, de még 50-100 évvel ezelőttről sem játszunk, élvezünk „zenei gyomokat”.

HOLLÓS MÁTÉ

Kerekerdő Két kertje

Sokat meséltem már Kerekerdő állatairól, de eddig csak Hétfőről, a hétfejű sárkányról mondtam el, mivel táplálkozott. Hétfő húst evett. Nem úgy Kerekerdő állatai. A béke érdekében a ragadozók áttértek a vegetáriánus étrendre. Ennyi állatot csak hatalmas, az erdőből kiszakított kert láthatott el megfelelő mennyiségű zöldséggel. Egy kör alakú földterület állt a Kerekerdő szélén. A hét parcella főnről úgy nézett ki, mint hét tortaszelet. A kerti munkákat Mekkné irányította. Nem csoda, hogy három parcellán is káposztát termesztettek. De mivel Mekkné asszony keze alatt sok nyúlkeresz szorgoskodott, a répafield sem lehetett nyúlfarknyi.

Egy nap, munkából hazafelé menet, Medvenc és Borzas a zöldségek között vágott át. Ahogy kiértek, látszott Borzason, hogy valamin nagyon elgondolkodott.

- Ki vele barátom, mi nyomja a szívedet? - faggatta Medvenc.

- Tudod, szép ez a kert, mindent megad, amit a test kívánhat, de szeretnék kialakítani egy olyat, ami a lélekhez szól. Egy Paradicsomkertet.

- De hiszen most mentetek el a paradicsompalánták mellett! - huhogta a fejük felett Bagoly.

- Bagoly, én az Édenkertre gondoltam!

- Éden? Olyan növényt még nem ettem.

- Az Éden szó a sumer *edin*ből ered, ami síkságot jelent. És ha már itt tartunk, paradicsom szavunk az óperzsa *pairi-daeza*, vagyis „körülkeríteni” jelentésű szóból származik. A Bibliában a Paradicsomkert és az Édenkert az első emberpár lakóhelye és egyben a mennyország, ahová halálunk után juthatunk. Én is ilyen kertről álmodom.

Medvenc azonban nem lelkesedett az ötletért.

- Vágjunk ki egy újabb erdőrészt? Nem támogatom. Mire lenne jó a te Édenkerted?

- Csupa szemet gyönyörködtető bokorral ültetném tele, és csak gondolkodnék benne.

- Van egy javaslatom, amivel a kecske is jól lakik, és a káposzta is megmarad. Mekkné már évek óta rágja a fülem, hogy szükségük lenne kútra. Ha megásod a kert közepén, biztosan nem bánják, ha Édenkertet varázsolsz köré.

Azon nyomban megbeszélték a dolgot Mekknével, és Borzas már másnap nekilátott a kútásásnak Vakond barátjával. Vakond ásott, Borzas merte ki a földet vödrökkel.

Miután elérték a rétegvizet, leálltak az ásással. Borzas téglával építette körbe a kút falát. A kávét és a medencét kőből faragta ki. Aztán bűvárszivattyút hozott a városból, és leeresztette a kútba. Majd bezárkózott a bronzöntő műhelybe. Még Medvencet sem engedte be.

- Ne haragudj, komám, de a kútfigurát meglepetésnek szánom, csak az avatás napján láthatod, mikor a többiek.

Három hét múlva, egy holdfényes éjszakán, segédjeivel elhelyezte a kútfigurát a kávéra. Rögtön beborította fehér lepedővel, az alját színes szalaggal kötötte össze. Másnap délelőtt a kút körüli keskeny sávot teleültette örökzöld bokrokkal. Délután Medvenc és Borzas leleplezte a kútfigurát: egy bronz sárkányt, aminek hét feje a hét öntözőndő parcella felé nézett. Borzas bekapcsolta a szivattyút, és a hét fejből vidáman spriccelt a víz a medencébe. Az állatok megnémultak meglepetésükben. Medvenc talált először szavakat.

- Ez igazán gyönyörű lett, Borzas! Micsoda remek gondolat, hogy a hét sárkányfejből, amik valaha tüzet okádtak, most életadó víz csobog! - brumogta meghatottan, és mi tagadás, az ő szeméből is kicsordult valami.

Úgy tűnt, mindenkit boldoggá tett az Édenkert. Ám ahogy annak idején a Kígyó elérte, hogy Ádám és Éva ne maradhasson a Paradicsomban, valaki a Kerekerdőben is ármánykodott az Édenkert ellen. Egy nap az összes örökzöld bokor elsárgult, leveleik szomorúan zörögtek a reggeli szélben. Mekkné riasztotta Borzást és Medvencet.

- Majd Puskaravasz, az erdő legjobb nyomozója segít!

A róka munkához látott.

- Kérek egy ásót! Aha! Valaki elrágta a gyökereket, nem csoda, hogy kiszáradt. Hívjuk össze az erdő összes állatát, hátha tud valaki valamit.

Medvenc összehívta a rendkívüli erdei tanácsot.

- Barátaim, látjátok, mi történt a mi gyönyörű Édenkertünkkel. Tud valaki valamit?

Krumplibogár jelentkezett.

- Amikor kitiltottál bennünket, rovarokat, a kertből, mindnyájan beletörődtünk, hiszen mindig megkapjuk a részünket. Kivéve Lótücsköt. Minap is elégedetlenkedett, hogy nem elég frissek a gyökerek, és hogy most még Borzas is elvett a kertből egy darabot az ehetetlen dísznövényeiért.

Puskaravasz megszaglászta az elszáradt bokor gyökerét.

- Semmi kétség, ez Lótücsök szaga. Ő a tettes.
- Állj elő, Lótücsök! - dörrent hatalmasat Medvenc, de a kertek rettegett kártevője nem állt elő.

- Tegnap este felszállt az Erdei Kisvasútra, és a városba utazott - mondta Szöcske.

- De hogy fért be a vagonba egy lóméretű tücsök? - kíváncsiskodott Bagoly.

- Bagoly, Lótücsök tíz centiméter hosszú, csak a többi tücsökhöz képest akkora, mint a ló!

- Ha a városba ment, maradjon is ott. A Kerekerdőből örökre kitiltom - hozta meg a döntést Medvenc. - Lássunk munkához! Ültessük be újra örökzöld növényekkel az Édenkertünket!

Pár hónappal később Medvenc így szólt Borzashoz:

- Megkövetlek barátom, amiért eleinte nem lelkesedtem a Paradicsomkertedért. Mekkné bejött a hivatalomba, és elmondta, hogy nemcsak azért növekedett meg a zöldségtermés, mert már tudnak locsolni, hanem mert a kertészei jobb kedvvel dolgoznak. Naponta többször körbeülik a kutat, szemlélődnek, gondolkoznak, aztán újult erővel fognak a kertészkedéshez.

The illustration depicts a mole's underground world. At the top, a mole is shown from a top-down perspective, its head and front paws visible as it moves through dark soil. The burrow is filled with various vegetables: a large orange carrot with green leaves, a purple beet with green leaves, and a red radish with green leaves. A small, stylized dog with large white eyes and a blue collar is also present in the lower right. The background is a mix of dark brown soil and lighter, rocky patches. The overall style is colorful and whimsical.

Vakondvár

Répa sorvad, retek fonnyad,
halódik a mogyoró.

Veteményem nem tiszteli,
gyökereit töri-nyesi vak apó, vak anyó.

Öltözékük - többször láttam - régi bársony, megkopott.
Földmunkához stílustalan, de ki sötéthez szokott,
nem foglalkozik divattal, s holmi fényűzés helyett
öntisztuló bundát választ. Aki ás, nem nézeget.

Megint áll az apró földvár.

Tegnap kutyám verte szét.

Rászóltam, hogy ne bántsa a kertrendező-dúló,
kontár vén vakondpár hűlt helyét.

Répa ide, retek oda, s tán oda a vetemény,
nálam lakhat a két öreg,
akkor is, ha földtúrásban
- épp mint kutyám - túl serény.

BENEDEK VIRÁG rajzai

POLGÁR TERÉZ ESZTER

SZITAKÖTŐ IRODALMI KALANDTÁBOR

2020 nyarán a **Szitakötő folyóirat** kilencedik alkalommal rendezi meg irodalmi táborát.

Időpont | **2020. június 19-23.**
Helyszín | **Ifjúsági szálláshely**
[8127 Aba, Kisfaludy u. 12.]

A táborhoz kapcsolódóan **alkotói pályázatot** hirdetünk 12-18 éveseknek **MÁGIA** címen.

*Életünket átszövik a titkok. Követik a tényeket, mint árnyék a fény útját. Néha beelőzik, néha lemaradnak, néha összezsugorodnak, s gyakran fenyegetően óriásivá nőnek. Az árnyak varázslatos titkokat suttognak, amikbe beleborzonganak a tények. Mert a tények is megváltoztathatóak, befolyásolhatóak egy kis varázslással. És valljuk be, ezek a varázslatok nagyon izgalmasak. Induljunk hát újabb útra, legyen társunk a fondorlat, a bűbáj, a szemfényvesztés! Végy magad elé kígyó bőréből hártványzott papírt, darvak tollából hegyezett pennát, mártsd griffmadár vérébe, és írd! Miről? Azt csak te tudhatod. **Hiszen a mágia: titok.***

És az olvasók szeretik, ha beavatják őket a világ varázslatos titkaiba.

Beküldési határidő | **2020. április 10.**
Eredményhirdetés | **2020. május 4.**

Terjedelem | a mese 3-5000 leütés szóközzel együtt, a vers 8-24 soros.

A pályázat nyertese ingyenesen vehet részt a táborban, teljes ellátással.
A **2. helyezett** 50%, a **3. helyezett** 25% engedményt kap a tábor árából.

Csak a szerkesztőség email címére elektronikus úton eljuttatott pályázatokat fogadjuk el:
info@szitakoto.com
Minden pályázó legfeljebb egy pályamunkát nyújthat be.

A pályamunkákat HORGAS JUDIT és SZABÓ ATTILA táborvezetők bírálják el.

nka

ISSN 1789-4972

9 771789 497206

Ára: 945 Ft